JOAN. DESPAUTERII NINIVITÆ ARTIS VERSIFICATORIÆ Compendium.

Acceſſit appendix de Accentibus.
Item de Figuris Liber.

Prioribus editionibus longè emendatior.

Editio Noviſſima.

GLASGUÆ,
Excudebat ROBERTUS SANDERS,
Urbis Typographus.

M. DC. LXVII.

NATIONAL LIBRARY OF SCOTLAND

DE PEDIBUS METRICIS.

PYrrhichius geminis brevibus fluit, & salit acer
Spondeum longis liquet & constare duabus.
Syllaba longa brevi subjecta vocatur *Iambus*.
Quòd si longa brevem præcedat, habeto *Trochæum*.
Dactylus ingreditur longâ, brevibusque duabus.
At geminis fertur brevibus longaque *Anapæstus*.
Tres brevians *Tribrachys* rapido volat ocior *Euro*.
Vult *Proceleusmaticus* brevibus constare quaternis.
Longa, duæque breves, & longa; creant *Choriambum*.

ARS VERSIFICATORIA.

LIBER X.

Carminis, & metri, seu versûs definitio.

QUID est carmen? Oratio strictiore pedum lege coërcita, & ornatissimum dicendi genus. Unde dicitur carmen? A Canendo, quòd sit aptum cantibus. Non, quod lenocinio vocis cantanda sint carmina, sed cum quadam gravitate pronuncianda. Nam autore Cæsare, qui benè legit carmina, benè cantat: qui verò benè cantat, malè legit. Quomodo aliter dicitur carmen? *Metrum*, ex eo quòd certâ pedum mensurâ carmen metiri soleamus. Quomodo aliter? *Versus*, quòd tam diu verti debeat, quoad rectè constituatur, vel quia uno versu finito, ad principium alterius vertamur.

De Pede.

Quid est pes? Syllabarum dispositio certo numero definita. Dicti autem sunt pedes, quia, quemadmodum pedibus ambulamus, sic carmina quibusdam quasi pedibus incedere videntur: vel quia per eos veluti scalarum gradus carmina scandimus. Quid est scansio? Legitima metri per singulos pedes distinctio. Dic aliquot ex vulgatioribus carmina, *Hexametrum, Pentametrum, Sapphicum, Asclepiadeum, Phaleucium.* Habéne super his regulas? Habeo, ostende.

De Hexametro Versu.

Hexametrum senis carmen pedibus fit: & aptè
Dactylus est quintus: sextam sibi vult regionem
Spondeus: reliquisque locis sit uterlibet horum.

Dic sensum. Carmen Hexametrum sex pedibus constat: quorum quatuor primi sunt Dactyli vel Spondei: quintus tantùm Dactylus, sextus vero Spondeus. Quid est Dactylus? Est pes constans tribus syllabis, quarú prima est longa,

& duæ ultimæ breves: *Ut ſcribite, carmina.* Quid eſt S
deus? Eſt pes conſtans duabus ſyllabis longis: ut *Da*
ſcribunt. Affer exemplum carminis Hexametri?

Arma virúmque cano, Troiæ qui primus ab oris. Si ven

Scande: *Arma vi* Dactylus, *rúmque ca* Dactylus, *no*
Spondeus, *iæ qui* Spondeus, *primus ab* Dactylus, *oris* Sp
deus. Scande, i. diſtingue pedes; metire carmen, &c.
dicitur Hexametrum? Quia ſex pedum ictibus ipſum
timur: ab hex, i. ſex, & metron, i. menſura. Quid in id
notari præcipit Deſpauterius? Hæc ſequenti regulâ conte

Pedes nothi, ſive illegitimi in Hexametro.

Hæc te legitime docui; nam ſæpe Poëtę
Iſta minus ſervant. Tu quanta licentia cautus
Eſt permiſſa vide, ne quando turpiter erres:
Namque rei gravitas quintà in regione locavit
Spondeum: veluti, *Magnum Jovis incrementum.*
Datque pedes alios Maro: tu puer elige legem.

Explica. Horici verſus pedes legitimi, i. ex carminis l
debiti, ſunt dactylus & ſpondeus: admittuntur tamen no
i. illegitimi, per poëticam licentiam, quam cavebis, quia
rò occurrit, nec niſi in magnis operibus eorum Poetaru
qui extra omnem invidiæ aleam poſiti ſunt. Poëtæ ita
in quintâ regione ſæpè ſpondeum locant, ubi rei gravita
majeſtas ſignificatur, aut mœror & languor: tamen id n
eſt faciendum. Virg.

Chara Deûm ſoboles magnum Jovis incrementum.

Idem. *Tune ille Æneas, quem Dardanio Anchiſæ*
Alma Venus Phrygij genuit Simoentis ad undam?

Et iterum de Sinone maximam triſtitiam, languorémque
mulante, *Conſtitit, atque oculis Phrygia agmina circumſpe*
Hi verſus ſpondiaci dicuntur. Quandoque ſexto loco
Dactylus; ſed vix, niſi hypermeter locum habeat, & una ſ
laba redundet. Virg.

At tuba terribilem ſonitum procul excitat horrida.

Ob eam rem tales verſus dactylici appellantur. Reperiu
tur & alij peregrini pedes in diverſis locis hexametri, q
ſunt, Anapæſtus, proceleuſmaticus, niſi cæſuræ licentiam eſſ
veli

velis. Tu licentiam cavebis, nisi tantus fueris, quanti hi, apud quos ea licentia reperitur, & tum ita caute, & ita parce licentia uteris, ut veteres. Qui sunt hi pedes quorum modo meministi? Jambus est pes constans duabus syllabis, priore brevi, alterâ longâ: ut Doces. Anapæstus pes constans tribus syllabis; quarum duæ primæ sunt breves, & ultima longa.

Virg. *Proluit insano contorquens vortice sylvas*
Fluviorum Rex Eridanus: campoque per omnes
Cum stabulis armenta tulit. ---

Proceleusmaticus pes qui constat quatuor syllabis brevibus: ut Ariete: & vertitur in dactylum per syneræsin, quasi vocalis fiat consonans. *Hærent parietibus scalæ, postesque sub ipsos*
Nituntur gradibus. ----

Est autem synæresis, duarum syllabarum in unam propter versum contractio. Subjice reliqua.

Ultima versûs anceps.

Ultima cujusque est communis syllaba versus,
Ne credas esse in sexta regione trochæum.

Ultima syllaba cujuscunque versûs est anceps: id est, communis pro arbitrio componentis.

Penthemimeris cum alijs cæsuris.

Per penthemimerim brevis est producta licenter.

Penthemimeris, est ubi post duos pedes manet syllaba partem orationis finiens: veluti, *Omnia vincit amor.* --- hic post duos pedes, *omnia*, *vincit a*, manet syllaba *mor*, finiens hanc orationis partem *amor*, cujusmodi syllaba invenitur licenter produci ratione cæsuræ, cùm naturaliter sit brevis, ne dicatur tertio loco esse Iambus quem non recipit heroicum. Cæsura vel sectio est syllaba residua in fine dictionis post pedem absolutum, quæ, si brevis sit, licentiâ extenditur. Quatuor species habet. Triemimerim, ubi post unum pedem manet syllaba dictionem finiens. Virg.

Pectoribus inhians spirantia consulit exta.

Penthemimerim ubi post duos pedes syllaba manet. Virg.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Hephthemimerim, ubi post tres pedes. Virg.

Dona dehinc auro gravia, sectoque elephanto.

Enneemimerim, ubi post quatuor pedes. Virg. Ecl. 6.

Ille latus niveum molli fultus hyacintho.

Pentrametrum carmen.

Pentrametrum vult quinque pedes: pes tertius est
Semper *spondeus*: quartus quintusque *anapæstus*:
In reliquis *spondeus* erit, vel *dactylus*, ut vis.

Pentameter versus constat quinque pedibus, quorum tertius semper spondeus est; quartus & quintus anapæstus; reliqui spondei aut dactyli, vel hi mixti: ut vis, Semper autem adsit Penthemimeris, sive cæsura: Exemplum, *Omnibus invideas livide, nemo tibi.* Metire; *omnibus*, dactyl. *invide* dactyl. *as li*, spond. *vide ne*, anapæst. *mo tibi*, anapæst. Ad scandendo post duos primos pedes faciunt cæsuram, deinde duos dactylos sumunt cum alterâ cæsurâ: sic,

Arte levis currus, arte regendus amor.

Arte le, dactyl. *vis cur*, spon. *rus*, cæsura, *arte re* dactyl. *gendus a* dactyl. *mor* cæsura. Unde dicitur Pentameter? a pente, i. quinque, & metron, mensura: quia quinque habet mensuras seu pedes. Pentameter versus cum hexametro junctus facit carmen Elegiacum, miseriis, aliis etiam rebus scribendis aptum quale est Ausonii.

Fortunam reverenter habe, quicunque repente,
Dives ab exili progredière loco.

Et debet cum eo sensum concludere, aut suspendere, ita ut in sequentibus duobus penitus absolvatur. Aliquando tamen sententia protrahitur in multo plures versus, quod rarum est.

Asclepiadeum carmen.

Vult Asclepiadis versus *spondeon* habere
Principio: binos hinc rite capit Choriambos,
Pyrrhichius sequitur, quo non velocior alter.

Asclepiadeus versus constat spondeo, duobus Choriambis & Pyrrhichio: ut Horat. Od. 1.

Mæcenas atavis edite regibus. Distinguendo pedes *Mæce* spondeus, *nas atavis*, choriambus, *edite re*, choriambus, *gibus* Pyrrhichius. Alii sic; *Mæce* spondeus, *nas ata*, dactylus, *vis* cæsura; *edite*, dactylus; *Regibus*, dactylus. Quis est choriambus? Qui constat quatuor syllabis, quarum pri-

ſt longa, ſecunda brevis, tertia brevis, quarta longa: ut, *Nobilitas*. Quis pes Pyrrhichius? qui ex duabus brevibus conficitur: ut *Deus*, unde dicitur verſus Aſclepiadeus ab Aſclepiade inventore. Dicitur & Choriambicum. Sunt & alia duo Choriambicorum genera, de quibus conſule Buchanani Proſodiam.

Sapphicum carmen.

Quinque pedes Sapphûs carmen capit: eſſe *trochæus*
Vult primus quartuſq; & quintus: tertius autem
Dactylus: ipſe locum ſumes *ſpondee* ſecundum.
Hoc carmen poſt treis verſus ſibi jungit *Adonit*
Metrum: quod ſic fit, *ſpondeum dactylus* anteit.

Carmen Sapphicum conſtat trochæo, ſpondeo, dactylo, duobus trochæus: veluti. *Ut queant laxis reſonare fibris.*

Metire. *Ut que* trochæus, *ant la* ſpond. *xis reſo* dactyl. *nare* trochæus: *fibris* trochæus. Catullus ſæpè duos trochæos primos ponit, quem imitatur Buchananus, *Pſal.* 90.

Mox humi comis jacet areſactis.

Huic carmini poſt tres verſus ſubditur Adonium, ſive Adonicum ſic dictum ab Adone inventore, dactylo & ſpondeo conſtans: ut apud Severinum Boëtium. *Nubibus atris, condita nullum, &c.* Nomen habet à Sappho puellâ primùm hoc genere apud Græcos uſâ. Quid eſt trochæus? Pes qui ex longâ & brevi conſtruitur, ut *Solvé.*

Phaleucium carmen.

Quum facies carmen quod compoſuiſſe Phaleucus
Dicitur in prima *ſpondeus* erit regione:
Dactylus inde datur, triplicem qui junge *trochæum.*

Phaleucium conſtat ſpondeo, dactylo, & tribus trochæis: ut apud Catullum. *Paſſer deliciæ meæ puellæ.* Scande. *Paſſer* ſpond. *delici* dactyl. *æ me* troch. *æ pu* troch. *llæ*, troch. Nomen accepit à Phaleuco inventore, & dicitur alias hendecaſyllabum, quod ſine Synalœphâ & Eclipſi undecim eſt ſyllabarum. Catullus in prima regione uſus eſt, promiſcuè Iambo & Trochæo, de quo vide Buchanani Proſodiam. Quæ ſunt figuræ ſcanſioni potiſſimum deſervientes? *Synalæpha, Eclipſis, Synæreſis, Diæreſis.* Proſer de his regulas.

Eclipsis & Synalœphá.

M necat Eclipsis, seu vocalem *Synalœpha:*
Dictio dum sequitur, quæ à vocali incipiatur.

Eclipsis est (m) literæ cum suâ vocali detractio quoties dictio aliqua in (m) literam desinit, & dictio sequens à vocali inchoatur, ut in hoc versu.

Virtutem primam esse puta compescere linguam.

Scande. *Virtu* spond. *tem pri* spond. *messe pu* dactyl. (*m* & *a* detracta) *ta cum* spond. *pescere* dactyl. *linguam* spond.

Virg.---- *Multum ille & terris jactatus & alto.*

Scanditur sic, *Multil, let ter, ris ja, ctatus &, alto:*

Synalœpha, est vocalis detractio, quoties dictio in eam desinit, & sequens à vocali exordium sumit: ut,

Sera nimis vita est crastina, vive hodiè. Scande: *Sera ni, mis vi, test cra, stina vi, v'hodiè.* Quod si versus finiatur in (m) vel in vocalem, & sequens à vocali incipiatur, nulla erit eclipsis aut synalœpha, præterquam in paucis versibus, qui dicuntur hypermetri, ubi in versu finito manet syllaba, in (m) vel in vocalem desinens, quæ à principio alterius versus detrahitur: ut, Virg.

Sternitur infœlix alieno vulnere, cœlumque
Adspicit & dulceis moriens reminiscitur Argos.

Idem. *Aut dulcis musti Vulcano decoquit humorem*
Et foliis undam tepidi despumat aheni.

Vocalis non detracta, sed correpta tantùm.

Non perimens longam rarò breviare Poëta
Consuevit: veluti *sunt insulæ ore canendæ.*

Vocalis ante vocalem non semper detrahitur, sed aliquando longa solùm corripitur, quod notandum magis quam imitandum. Virg. *Et longum formose vale*, vale, *inquit Iola.*

Credimus? an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?
Nunc magno nobis sunt insulæ *ore canendæ.*

Vocalis ante vocalem immutata.

Id mirare magis, vocalem nil variatam
Interdum cernes: velut *Ionio immenso.*

Aliquando vocalis manet invariata: sed id quoque ma-

not and

notandum quam imitandum. Ovid.

Jactari quos cernis in Ionio *immenso.*

Versus est Spondiacus. Virg.

Et succus pecori, *& lac subducitur agnis.*

O. & HEV.

Heu, ô non perimes: at *ô* interdum breviabis.

O & Heu, ante vocales integræ manent. Ovid.

O utinam tunc cum Lacedæmona classe petebat,

Obrutus insanis esset adulter aquis. Virg.

Florentem cytisum sequitur lasciva capella,

Te Corydon, O Alexi: Trahit sua quemque voluptas.

Ubi O etiam corripitur. Ovid.

Heu ubi pacta fides? ubi quæ jurare solebas? &c.

In his ergo Synalœpha nihil juris habet.

Vocalis ante vocalem in eadem dictione absumpta.

Vocalem perimunt plerumque in nomine eodem: *Sic* Maro docte refers, *Alvearia vimine texta.*

Synalœpha fit nonnunquam in eadem dictione. Virg. *Seu lento fuerint* alvearia *vimine texta.* Scande alvaria. Propert. Eosdem *habuit secum quibus est elata capillos.* Scande, *os dabu, it se,* &c. Hæc contractio fit plerunque in possessivis in (reus) finitis. Ovid. 12. Metamorph.

Barba erat incipiens, barbæ color aureus, aureaque

Ex humeris medios coma dependebat in armos. Propert.

Ferreique *Eumenidum thalami* ---- Sic contrahuntur. Apud poëtas ablativi *eâdem & eodem.* Virg. in Bucol.

Uno eodémque igni ---- Propert.

Hâc eâdem rursus Lygdame curre viâ.

Synæresis nulli vitanda.

Omnibus ista licent, *huic, cui, dij, dijs,* quoq; *dehinc, dein, Proin, deest, semiaminis, prout, deorsũ, præhendere, seorsũ:* Sic *ij*, sic *ijsdem.* Quædam divisa leguntur.

Synæresis est duarum vocalium naturaliter diversarum, in unam contractio, ut Thesi pro Thesëi. Phæton pro Phaëton: Aurîs pro aureis. Virg. 1. Æneid.

Fit ſtrepitus tectis, vocémque per ampla volutant
Atriade: pendent lychni laquearibus aurîs.

In ſequentibus ſolet eſſet licentia in carmine, *huic, cui, dij, diis, debinc, dein, proin, deeſt, ſemianimis, ſemiuſtus, ſemihomo, prout, deorſum, ſeorſum, præhendo, ij, iiſdem* : ut

Huic *conjunx Sichæus erat*---- Cui *pendere ſuâ patereris.*

(Quædam diviſa leguntur.) Nam *huic* diſyllabum eſt Sidonio. *Aſſurrexit* huic *coxit quod torridus Auſter.* Albinus.

Ille cui *ternis Capitolia celſa triumphis.*

DIÆRESIS.

Scandere ſi bene vis, cognoſce Diæreſin aptè,
Ex unâ per quam duplex fit ſyllaba ſemper :
Sic *ſylvæ* vates lyricus triſyllabon effert.

Diæreſis eſt unius ſyllabæ in duas diviſio: ut *ſylvæ* diſyllabum eſt, ſed vates lyricus Horatius per tres ſyllabas ſylvæ dixit : ideo notitia hujus figuræ ad ſcanſionem neceſſaria eſt. In verbis Volvo & Solvo frequens eſt diæreſis apud Poëtas. Catul. de paſſere. *Quod zonam* ſolüit *diu ligatam.*

Ovid. *Debuerant fuſos* evolüiſſe *ſuos.*

Diæreſis, id eſt diviſio, Diaireo, id eſt divido.

I vocalis ubi putatur eſſe conſonans.

Nominibus Græcis non conſonat i, ſed Hebræis:
Quapropter dices *Iacobus, Iambus, Iaſpis* :
Profer *Iulus, Iapys, Ioannes & Iaſon:*
Suavéque ab indoctis laniatum nomen *Ieſus.*

I litera nunquam in Græcis, ſed ſæpè in Hebræis eſt conſonans, unde Iacobus quatuor ſyllabarum eſt, Iambus, Iaſpis, Iulus, Iapys, Iaſon, &c. trium. Ieſus autem triſyllabum eſt.

Quot ſunt regulæ generales quantitatis ſyllabariæ? Duodecim. Cedo quæ?

Prima de Poſitione.

Dum poſtponuntur vocali conſona bina,
Aut duplex, longa eſt poſitu. Quod ſi duo ſubſint
Finali, rarò poſitu producitur illa.

Vocalis naturaliter brevis, quam duæ conſonantes continuò ſequuntur, ita ut una conſonantium in eâdem dictione

ip

ipsi vocali adhæreat, aut vocalis quam in eadem dictione sequitur duplex x, & z: vel j consonans in medio dictionis non compositæ, inter duas vocales posita: ut Maja, producitur ea vocalis positione, sive positu consonantium, vel duplicis. Excipe in nominibus bijugi, trijugi, multijuges, &c. Cur dixisti vocalis? quia omnis syllaba, gratiâ vocalis quanta dicitur Cur dixisti, ita ut una consonantium, &c. Quia non oportet semper utrâq; in eâdem syllabâ locari, sed una potest esse in fine unius dictionis, & altera statim in principio alterius dictionis sequentis: verbi gratiâ (*a*) in *at* corripitur, eudem, si consonans in principio sequentis dictionis ponatur, producitur. Virg. 4. Æneid.

At Regina gravi jamdudum saucia cura.

Exempla regulæ sunt, Tempus, annus, lustrum, dixerunt, azymus, aio, &c. Consonans bis posita pro duabus habetur; ut, prima in annus, &c. Declara illud, Quod si duo subsint finali raro, &c. Hoc est, Oportet ex ijs consonantibus alteram semper esse junctam cum vocali. Nam siqua dictio terminatur in vocalem brevem: & huic subjicio in versu dictionem, in cujus initio sunt duæ consonantes: fallor si puto illam vocalē finalem brevem posse produci positione, quanquam hoc factum aliquando reperiatur: ut apud Juven.

Occulta spolia, & plures de pace triumphos.

Ocul spon, *ta spoli* dact. hic *ta* longa est positione consonantium sp. sed quod tam rarum est, non est trahendum in exemplum.

Regula secunda de liquescentia.

Cum mutâ liquidam scribens in syllaba eâdem,
Ancipitem ponas vocalem, quæ brevis esset;
Hanc tamen in prosâ semper breviare jubemus,
Sunt *l*, *r*, liquidæ: queis raro jungimus *n*, *m*.

Quando vocalem natura brevem sequuntur muta & liquida, eandem cum sequente vocali constituentes syllabam, ita tamen ut præcedens vocalis in eâdem dictione ponatur, ipsa fit anceps in versu, in prosa vero semper correpta. Mutæ sunt b, c, d, f, g, k, p, q, t: Liquidæ l & r aliquando n, m.

Ovid. *Et primo simili volucri, mox vera volucris.*

Virg. *Albanique patres, atque alta mœnia Romæ.*

Ovid.

Ovid. *Tempus, Atla, veniet, tua tùm ſpoliabitur auro Arbor* --
Sic ibidem. *Id metuens ſolidis pomaria clauſerat Atlas*, &c.

De *n* & *m* rariora ſunt exempla: ut, Arithmos, id eſt numerus: & cycnus, quæ corripiuntur. Horat.

Donat ura cycni; ſi libeat, ſonum.

Verſus eſt Aſclepiadeus. Cur dixiſti in regulâ *vocalem naturâ brevem*? Quia quæ ſine poſitione producitur, nulla liqueſcentiâ poteſt corripi: ut prima in Matrimonium.

Cur dixiſti, *eandem cum ſequente*, &c. Quia alioqui liqueſcentia locum non haberet: ut abnuo, obruo, &c.

Regula tertia de Diphthongis.

Diphthongum produc in Græcis atque Latinis.
In Græcis ſemper: verum ſubeunte Latina
Vocali, brevio: veluti *præit*, atque *præuſtus*.

Omnis diphthongus naturaliter producitur tam in Græcis quàm in Latinis: ut Muſæ, cœna, audio, euge. In Græcis quidem etiam ſubeunte vocali: ut Æneas, OEagrus: in Latinis verò tum corripitur ſæpiùs, ut præeſſe, præhendo, & omnia à præ compoſita, ſequente vocali. Virg.

Stipitibus duris agitur, ſudibuſque præuſtis. Ovid.
Rapiturque comis per vim nova nupta præhenſis.

Quid eſt diphthongus? Duarum vocalium vim ſuam retinentium in eâdem ſyllabâ complexio. Unde dicitur? A di, i. bis, & phthongus, ſonus, quaſi duarum vocalium ſonus.

Quot ſunt diphthongi? Sex, æ, œ, au, eu, ei, yi, ut Sæpè, fœnum, aula, Euterpe, treis, Harpyia.

Regula quarta de vocali ante vocalem.

Vocalis brevis ante aliam manet uſque Latinis.

Vocalis ante vocalem in Latinis dictionibus corripi, ut Marius, Maria, Lucius, Lucia.

Sex Exceptiones.

Ni capit r, *fio* produc: & nomina quintæ
E ſervant longum, ſi præſit i; ceu *ſpeciei*.
Anceps *ius* erit patrio; dic ſemper *alius*:
Alterius brevio tantum: commune ſit *ohe*:
Caius & *Gai* produc: conformia junge.

Dianam varia : longa *aër dius* & *eheu*.
Et patrius primę, cum ſeſe ſolvit in aï.

Exceptiones ſunt ſex. *Prima*, Fio producitur, ubi abeſt *r*. ut fiebam, fiam : ubi verò adeſt *r* corripitur, ut fieri, fierem. *Secunda*, nomina quintæ declinationis producunt, *e* ante *i* in genitivis dativiſque ſi præcedat *i* : ſicut ſpeciei : ſecus corripiunt: ut fidei, rei. *Tertia*, pronomina ſecundæ declinationis, & nomina habentia ſecundam declinationem pronominum variant *i* ante *us* : ut unius, illius, quæ in proſâ tantum producuntur. Alius in genitivo tantum producitur: Alterius ſolum corripitur. *Quarta*, ohe interjectio exclamantis, & ſatiati variatur. *Quinta*, Pompei, Cai, Vultei, ſimileſque vocativi producuntur, & ubicunque *i* conſonans in vocalem vertitur, ut fit in Caius triſyllabo. *Sexta*, Diana primam habet communem, Aër, dius, & eheu, & genitivus primæ, cum ſolvitur in aï longam.

De vocali ante vocalem in Græcis.

Hìc Greci variant, nec certa lege tenentur.

Græcorum quædam producunt vocalem ante vocalem : ut Aër latria. Quædam corripiunt : ut Sophia, de quibus non poteſt dari certa regula.

Regula quinta de derivativis.

Derivata patris ſervabit dictio normam,
Conſona ſi patris maneat : docet iſtud *aratrum*.
Multa tamen tolli vatum in monumenta docebunt.

Syllaba tanta eſt in derivato, quanta fuit in eâ primitivi parte, unde immediatè derivabatur, ſi conſonans primitivi maneat in derivato : ut Legi præteritum priorem producit : ergo etiam legeram, legerim, legiſſem, legero, legiſſe, quia à legi formantur. Lego autem priorem corripit, ergo etiam legebam, legam, legerem, &c. Item ſupinum *aratum* producitur : ideò etiam quod ab illo fit *aratrum* non poſitu tantum, ſed naturâ ipſâ. Cæterum multa contra primitivorum regulas aut producuntur aut corripiuntur, quæ uſu & lectione auctorum obſervabis.

Regula ſexta de compoſitione.

Simplicis obſervat menſuram compoſitivum,

Quam

Quamvis diphthongus, vel vocalis varietur.
Hanc legem ſpernunt *dicus* à *dico*, *innubus* atque
Pronubus, *ambitus*, *nihilum* cum *ſemiſopitus*,
Pejerat à *juro*, cum *dejerat*, *agnitus*, & *cog.*
Connubium, varies: ab *itum*, *comitia* dicas.

Compoſitum ſequitur ſimplicis regulam, & contrà; etiam diphthongo aut vocali mutatâ: ubique tamen ſunt regulæ obſervandæ poſitionum & vocalium ante vocales; ut ludo, colludo: lædo, illido, amicus, inimicus: tabeo, contabeo: taceo, reticeo: facio, reficio. Sic per hanc regulam præpoſitiones in compoſitione quantitatem priorem ſervant. Ut abeo, adamo, ſubeo, evoco, deduco, amoveo, &c.

Hanc legem, &c. Ab hac regulâ demuntur à dico nomina in dicus: ut Cauſidicus, maledicus, &c. A nubo, pronuba, innuba. Connubium variatur. Ambitus ta,tum, participium ob ambio, ambis, producitur. Ambitus, nomen ſemper corripitur. Nihilum à ni, i. non, & hilum res nullius precij, utpote fabæ nigrum quod producitur: nihilum autem corripitur. Perſ. Sat. 3. --- *Gigni*
De nihilo nihil, in nihilum nil poſſe reverti.

Sopio primam producit, & ſemiſopitus eandem corripit: Cæteris ſatis parent; præter comitium, quod à ſimul itando dictum volunt, & producit primam etiam, nempe com: licet eadem in coeo brevietur: nam coeo erat comeo, i. ſimul eo: ſed fecit euphonia coeo. Præterea comitium antepenultimam producit, hoc eſt illud *i* ante *t*, cum idem ſit breve in coitum, & in ſimplici itum.

SE & DI.

Se produc & *di*: præter *dirimo* atque *diſertus*.

se & *di* præpoſitiones Latinæ inſeparabiles producuntur: ut Segrego, diduco, &c. Corripiuntur tamen Dirimo, diſertus.

RE.

Eſt *re* breve: at *refert* à *res* producere debes.
Rejicit & *reicit*: Nam quę *jacio* tibi format,
I prius interdum tollunt, ut corripiantur,
Addit, vel demit metri gravitate Poëta.

Re præpositio inseparabilis corripitur ; ut Redeo, reditus pro annuo proventu, renuo. *At refert*, &c. Refert à res compositum producitur : alioqui corripitur. Rejicio à re & jacio producitur positu; quia in eo verbo *i* consonans est : ubi autem corripitur , j consonans abjicitur , quod etiam contingit in alijs compositis à jacio: ut adjicio, vel adicio : abjicio abicio : subjicio vel subicio, &c. Ea abjectio in prosâ barbarismum facit : in carmine in his compositis à jacio omnibus licet. Poetæ profectò plerunque metri gratiâ aliquid addunt aut demunt, id in prosâ esset barbarismus, præterquam fortè in paucis jam olim in prosâ admissis.

PRO.

Est *pro* breve in Græcis : *pro* longum ritè Latinis.

Pro, Græca præpositio pro *ante*, semper corripitur: ut prolepsis, prologus, Propheta, &c. *Pro*, Latina præpositio producitur : ut prodo, proficio, &c.

PRO *correptum.*

Corripias *pronepos*, *profugat*, *profugit*, *proficiscor*,
Et *procio* peto significans : cui junge *procello*,
Atque *profana*, *professa*, *profunda*, *profesta*, *profari*.
Sunt contra patrem correpta *profectò*, *protervus*.
Propino vario, *procuro*, junge *profundo*.
Sic bene docte locas *propello*, *propago*, Lucreti.

Dictiones textui insertæ corripiunt *pro*, inter quas propino, procuro, profundo, propello, propago, propagas verbum variant: Propello quidē & propago apud Lucretiū potissimum.

I & O *in compositis.*

Pars si componens fini prior *i* vel *o* donat,
Sit breve : *cunctipotens* & *Timotheus* manifestant.
Quod si non semper manet *i*, producito semper.

Habet hæc regula partes duas, quarum prior est, Dictiones compositæ, sive Latinæ sive Græcæ, terminantes in *i* primam partem compositionis, breviant *i* : ut Bifidus, trifidus, sesquipes, semivir, vitisator, &c. Posterior. Dictiones Græcæ terminantes in *o* primam partem compositionis, breviant illud *o*: ut Dorothea, Samothracia, Timotheus. *Quod*

si non, &c. Hoc si ex declinatione tantùm proveniret, produceretur: ut Tantidem, tanticunque. Sic si partes compositionis dividantur, & legantur seorsum: ut magni pendo. Vide plura octavâ Buchananæ Prosodiæ regulâ.

Exceptio.

A *quotus* atque *dies* rectè variato: at *ibidem*
Et *tibicen* erit longum, cui jungis *ubique*.
Protrahit Ausonius *matricidam* gravitate.
Lagopus, *geolophus*, atque *Theophila* produc,
Cum *Leucopetrâ*: *Geometra* jungitur aptè.
Quod *medius* facit atque *dies*, producito semper.

A quotus & dies fit *quotidie*. Et hinc *quotidianus*, & variari potest utrumque. At *ibidem*, *tibicen* ubique producunt *i*, scilicet secundo loco positum. Ausonius metri gratiâ producit *matricida* in Monostichis Cæsarum.

Matricida Nero proprij vim pertulit ensis.

Alij *Matriquecida*, & sic corripiunt.

Lagopus avis leporino villo pedes habens: *Geolophus*, i. terræ tumulus: *Theophilus*, *Theophila* propria: *Leucopetra*, loci nomen, & interpretatur alba petra: *Geometra*, notæ significationis producuntur. *Meridies*, quasi medius dies, producitur semper: cui junge *pridie* & *postridie*.

Regula septima de præteritis disyllabis.

Præteritiva tenent primam disyllaba longam,
Tolle, *bibit*, *scidit* & *fidit*, ac *tulit*, ortaque *do*, *sto*.

Præterita disyllaba producunt priorẽ: ut Veni, feci, vidi, &c.
Tolluntur sex, bibi, scidi, fidi, tuli, dedi, steti, quæ breviant.

Regula octava de geminatis præteritis.

Corripiunt binas geminantia: ceu *ceciderunt*.
Tolle *cecîderunt* à *cædo*: à *pedo pepedi*.

Præterita geminantia principium, primam & secundam syllabam corripiunt, nisi positio impediat: ut Tetigi, pepigi, pepuli, tutudi. In cecîdi vero à cædo, & pepedi, prima tantum corripitur: ideò excipiuntur.

Regula nona de Supino disyllabo.

Cuncta supina tenent primam disyllaba longam:

Præ

Pręter nata *ſero*, *cieo*, *lino*, *ſto*, *ſino*, *ſiſto*, *Do*, *ruo*, cum *queo*, *eo*, *reor*: At *ſtaturus* atum dat.

Supina diſyllaba producunt priorem ſyllabam: ut viſum, luſum, &c. *Præter nata ſero*, &c. Eximuntur *ſatum* à ſero, *citum* à cieo, *litum* à lino, *ſtatum* à ſto & ſiſto, *ſitum* à ſino, *datum* à do, *rutum* à ruo, *quitum* à queo, *itum* ab eo, *ratum* à reor. *Staturus* contra primitivi naturam primam producit.

Regula decima.

Pręcum vocalem de vi, reliquis dabo longam.

Omne Supinum non dictum, mutans *vi* ſyllabam in *tum*, producit vocalem ante *tum*: ut expeditum, petitum, &c.

Regula undecima, de verborum crementis.

A in crementis verborum.

A creſcens produc; niſi crementō *dare* primo.

Crementum verbi eſt ubi exceditur ſecunda perſona ſingularis numerī, præſentis temporis, indicativi modi, activæ vocis: quæ ſi deſuerit, qualis foret oſtenditur: ut *Amamus* creſcit, quia excedit hanc perſonam *amas*, *Oſcularis* creſcit, quia, ſi ſecunda perſona activæ vocis foret, ipſa eſſet *oſculas*. Vocalis in primo crementō eſt, quæ erat ſecundæ perſonæ ultima: reliquæ in ſecundō crementō eſſe dicuntur. A igitur in omni crementō producitur, ut Amamus, legebamus: Excipitur in primo crementō *do*, *das*, *dare*, cum ſuis primæ conjugationis compoſitis: *Venundabam*, *peſſundabam*, &c.

E in crementis.

E ſubit *r*, produc *e* ſemper: cum ſubit *r*, do
Cum ſocio ternæ breve pręſens; protrahe *reris*.
Semper *e* corripitur præ *ram*, *rim*, *ro*, *beris* adde;
In reliquis produc: quamvis *ſteterunt* Maro dicat.

E in utroque crementō producitur: ut Amemus, amaremus, docemus, legebam: niſi poſtponatur *r*: nam tunc corripitur omne præſens tertiæ conjugationis: ut Legor, legeris, legere, legeremus, legerem. *Cum ſocio.*) Id eſt, præterito imperfecto ſubjunctivi modi. Re ante re vel ris producitur: ut Legerem is, legerere: E anteram, rim, ro, ſemper corripitur: ut Legeram, legerim, legero. Sic amaveram. Beris vel bere corri-

corripitur: ut amaberis, amabere. Cætera producuntur: ut Steterunt, legerunt, qualia Virgilius, & plures licenter corripuere, nos non imitabimur: ut Obstupui, steterúntque comæ, & vox faucibus hæsit.

I & U *in crementis verborum.*

I produc primo crementō, dummodò quartę
Est verbum: debet semper producier *ivi.*
Corripe prętęritis *imus* undique: *venimus* edit.
In subjunctivo *rimus*, *ritisque* licenter
Invenies; dices *nolito*, *velimus*, & itis,
Et *simus*, *sitis* produc. Erit *u* breve, non *o.*

I in primo crementō verbi quartæ conjugationis semper producitur: ut audimus, auditis, audire, audirem &c. Ibam, ibo, &c. Item præteritum in ivi producit ubique *i* ante *vi*: ut Petivi, petiveram, Imus in omni præterito, corripitur: ut Venimus, audivimus. Nisi in subjunctivi præterito, in quo rimus & ritis licenter producuntur. Aldus ait rimus & ritis ubique corripim præterito: in futuro, in prosâ produci, in versu verò variari. Crementum per *i* in verbis sum, nolo & volo, cum compositis producitur, ut Sitis, velitis, possimus, &c. O in crementō producitur, ut Amatote: U vero corripitur: ut Volumus: Cætera nota sunt.

Regula duodecima, de nominum crementis.

A longum, Eque scies, simul O: sic profer *earum*,
Musarum, *rerum*, *dominorum*, sicque *dierum*,
U brevis Ique manet, *Verubus*, *gravibúsque* notabunt.

Crementum nominis, pronominis & participij, est excessus obliqui in syllabâ vel syllabis, supra nominativum ejusdem numeri; ut Puer pueri, qui quorum. In crementō autem plurali, *a*, *e*, *o*, producuntur; ut Harum, rerum, horum, *i* & *u* corripiuntur; ut artibus artubus. Prima declinatio in singulari non crescit nisi pro *æ* dicatur *ai*, de quo satis dictum est. Nec quarta nisi in dativo ubi est vocalis ante vocalem ut dictum est. Ergo à secundâ auspicabimur.

Crementum secundæ declinationis.

Quę sequitur primam, tantum producit *Iberi.*

In secundâ declinatione unica producit penultimam genitivi, Iber Iberi, & ejus compositum, Celtiber, Celtiberi.

Tertiæ Crementum A & O.

Dic *atis*: *onis* ob o fer: *inis* breve: protrahis *enis*.
On si vertis in *o*, mensus sit, qui fuit ante.

A corripitur, ut poëma poëmatis, ab o producuntur onis & enis: ut Cato Catonis. Anio, Anienis. Inis ab o corripitur: ut Virginis, &c. Si Græca in on amittant n, servant in obliquis quantitatem quam habuerunt: ut Agamemnon, Agamemnonis: Briton Britonis. Sic Brito, Britonis, Saxo Saxonis, Macedo Macedonis, &c. quæ corripiuntur.
Dices *halecis*: nec spernes *Melchisedecis*.

C.

Halec halecis: Melchisedec Melchisedecis, producunt penultimam genitivi.

D.

Davidis à *David* dices, *Bogudis Bogud* optat.

Duo in d corripiunt, Davidis, Bogudis. *Buchan.* Psal. 132.
Davidis esto memor.----

L.

Masculeum dat *alis*: neutrum formatur in *alis*,
Elis cum *Solis* produc: reliquis breviatis.

Al aliis masculini generis corripit penultimam: ut Sal salis, Hannibal, balis. Neutra producuntur: ut Capital, talis, &c. Sic Michaelis, Danielis, &c. Et Sol solis. Reliqua corripiuntur.

N.

On nimis incertum est. *En inis* dat: cætera produc.

En inis corripitur: ut Nominis, Cætera producuntur: ut Pæanis, Sirenis, Delphinis, &c. De on nequeo dare certam regulam, nam multa producuntur: ut Babylon Babylônis, Cytheron Cytherônis, &c. Multa corripiuntur: ut Canon canonis. Dæmon dæmonis; Memnon Memnonis.

R.

Aris produco neutris. *Nectar, jubar*, aufer.
Protrahe *Nar naris, furis, veris, Recimeris,*
Byzer, Ser, & *Iber*: In ter Græcum, *æthere* dempto,

Oris

Oris, ab or produc; cum neutris corripe Græca:
Arboris & *memoris* brevies, indictaque cuncta.

Aris ab ar neutri generis producitur: ut Laquearis, &c. Tolluntur nectaris, jubaris, & quædam propria, Hamilcar, Hamilcaris, &c. *protrahe nar*, &c. Producuntur quæ sequuntur in litera: Nar naris fluvij nomen. Fur furis, Ver veris, Ricimer Ricimicetis viri proprium: Byzer Byzeris populus: Ser Seris, populus à Serâ urbe, apud quam sunt lanigeræ arbores, unde serica vestimenta conficiuntur, Iber Iberis Hispanus.

In ter Græcum, &c. Græca in ter producunt penultimam genitivi: ut Crater crateris; Character characteris: Excipitur Æther ætheris. *Oris ab or produc, &c.* Produc oris ab or: ut amoris, &c. Sed corripe neutra, ut Marmoris, &c. Et Græca: ut, Castoris, Hectoris, cum memoris, arboris, & cum omnibus non dictis: ut mulieris, gutturis, martyris, &c.

AS.

Atis ab as produc. Ab *anas anatis* breviato,
Cætera corriples, nisi *vasis*: dico *vadis vas*.

As atis porrigit: ut Pietas pietatis, &c. Demuntur Anas anatis, avis, &c. Et mas maris, Vas vadis: & Græco mittentia genitivum in adis, ut Palladis, &c.

ES.

Es breviat, nisi cum *locuples, merceſque, quieſque*,
Sic *hæres*: Græcum jungo quod præbuit *etis*.

Es breviat penultimam genitivi: Miles militis; Interpres interpretis, Ceres Cereris, &c. Producuntur vero Locuples locupletis, Merces mercedis: Quies quietis, Hæres hæredis: & Græco quæ habent in genitivo etis: ut Magnes magnetis; Tapes tapetis, Lebes lebetis, &c.

IS.

Is breviat. Tollo *glis gliris*, quodque dat itis:
Et *Pſophis, Crenis, Neſis*: Græcum quod in n fit.

In is corripiunt penultimam genitivi: ut Lapidis, Isidis cineris, &c. Sed porrigunt Glis gliris: Et quæ habent itis ut. Dis ditis: Sic Samnis, Quiris, Lis & Pſophis, idis urbs Crenis Crenidis, Nymphæ nomen. Neſis, Neſidis, Insu

la adjacens Campaniæ. Adde Græca in is, quæ per n etiam finiuntur, ut Salamis Salaminis, Trachys Trachynis.

O S.

Protrahit *os.* Tria corripiunt, *bos, compos, & impos.*

Os in obliquis penultimam producit: ut Rhinoceros, rotis, Custos custodis, flos floris. Tros Trois, Heros Herois. Tria, Bos bovis, Compos compotis, impos impotis corripiunt.

Us breviat. Tollas præ *dis, ris, tis,* quod habebit U: præter *pecudis, liguriſque, intercutis* addo.
At *melius melioris* habet: conformia junge.

Us penultimam genitivi corripit: ut Corporis, Velleris, Tripodis, Oedipodis, &c. ptoducunt quæ habent utis, udis, aut uris: ut virtutis, ſubſcudis, juris, ſin incudis. Corripiuntur pecudis, Liguris à Ligus, & intercus intercutis. Comparativa producuntur: ut Melioris, &c.

B S. P S. M S.

Conſona cum præit *s*, patrij penultima curta eſt.
Hinc *Cyclops ſeps, gryps, conops, cercops* removeto:
Plebſque, Europs, hydrops. Fuge *Cyclopis*, atq; *Dolopis.*

Nomen in *s* præcedente conſonante: ut *bs, ms, ps,* penultimam genitivi corripit; Lælaps Lælapis, nomen canis. Producuntur Seps ſepis ſerpens, Gryps gryphis animal; Conops conopis, i. culex, Europs Europis proprium regis. Hydrops hydropis aqua intercus. Cercops cercopis, populus à Jove in ſimias converſus. Ovid.

Quippe deûm genitor fraudem, & perjuria quondam
Cercopum exoſus.---

Adde plebs plebis, id eſt vulgus.

(Fuge Cyclopis, &c.) Cyclops tantùm producitur contra Sulpitium, Dolopis vero corripitur, Cyclops, gigas unoculus.

X.

Præ*gis* vocalem brevio. Producito *lex, Rex,*
Ex icis abbreviat, *vibex,* niſi. Cætera produc.
Præter *abax, ſimulax, Atrax,* cum *dropace; Candax, Fax, & Athax, Pharnáxq;, panáxq;, ſtoráxq, Coláxque,*

Pix

Pix, & onyx, illix, hiſtrix, cum *maſtiche varix,*
Coxendix, & Eryx, fornixque, calixque, Cilixque,
Dic *filicem, ſalicem, laricem, natricemque nivemque,*
Cappadocem, celocem, cum *præcoce.* Jungitur iſtis
Dux, trux, nux, crux, atq; *volux.* Variabo *Syphacem,*
Et *Bebrycem,* raro nomen producimus iſtud.

Vocalis ante g corripitur: ut Remex remigis, Grex gregis Phryx phrygis, &c. Sen producũtur Lex legis. Rex regis.

Corripe item icis ab ex, ut Vertex verticis, &c. Unum producitur, Vibex vibicis. Cætera producuntur in obliquis: ut Myrmex myrmecis: Halex halecis, &c. Quæ ſequuntur in textu breviantur: ut Abax abacis, menſa numeratorum. Similax ſimilacis, ſpecies hederæ. Atrax Atracis, fluvius. Dropax dropacis, unguenti genus. Candax inſula, vulgo Candia: Fax facis. Athax Athacis, fluvius; Pharnax vir proprium, panax panacis herba, quæ dicitur etiam panaces, & panacea. Storax ſtoracis, genus aromatis: Colax Colacis, paraſiti nomen; Pix picis, Onyx onychis, unguis & lapillus pretioſus. Illix illicis, id eſt fraudulentus. Hiſtrix hiſtricis, erinaceus. Maſtix, maſtichis, melius maſtiches, reſina lentiſci arboris. Corriditur, Maſtix maſtigis vel maſtigos, flagellum: Producitur hinc maſtigia, id eſt verbero verbero. Varix varicis, plus æquo intumeſcens vena, Coxendix, coxendicis, coxa: Eryx Ericis, urbis montiſque nomen: Fornix fornicis, arcus lapideus: Calix notum: Cilix Cilicis, populus. Filix herba. Salix, Larix laricis arbor. Natrix natricis, ſerpens. Nix nivis. Cappadox, Cappadocis, quiſpiam in Cappadocia natus. Præcox præcocis præmaturus. Dux, trux, cis, crudelis. Nux, crux, volux. Syphax, proprium viri, variatur,: & Bebryx, populus raro producitur.

De primis, regulæ generales.

A ſolum trahit l, quodque, & diſyllaba *mamnas,*
E, diſyllaba d, ſimul l, tardant: ſed & n s:
T, que, volo v, conſo. Cętera corripiunt,
I, tardant d, vel l, n, & s, ſeu conſonitus v,
M, vel r, in diſyl. Cętera corripiunt.

O *bogomoſo*, diſyllaba d, modo tardant,
U, rapiunt, b, l, p, polyſyllaba t, neque ſolum u.

A in primâ corripitur ante omnes conſonantes ſimplices: præterquam ante *l*, & diſyllaba mamnas, id eſt ante *m n s*. E corripitur ante omnes conſonantes ſimplices in primis, præter diſyllaba *d* & *l*, & præterquam ante *n s r* & *v* conſonantem, & præter diſyllaba in *m* & *r*. O corripitur niſi ante *b g m s*, & diſyllaba ante *d*. U vero producitur niſi ante *b l p*: & polyſyllaba in *t*, & ante *v*, cum aliâ literâ: ut pluvia, nam ſi ſola ſit producitur, ut uva.

De medijs.

A tardant g vel v, medijs: ſed cętera curtant,
E, c, d, tardant, l, m, n, t, vel u, mihi ſola.
I, niſi ſit ſuper v, vel q, poſcit breviari.
O, medio tardant s, t, ſed cętera curtant.
U, curtant b, vel f, l, p, ſeu conſonitans v.
Dum ſubſunt medijs: cętera longa dabis:
Excipienda ſuę ponuntur in ordine normę:
Nunc ſatis eſt primam ſignificaſſe viam.

A in medijs producitur ante g & *v* conſonantem, ante cæteras corripitur. E producitur in medijs ante *c d l m n t* & *v* conſonantem, ante cæteras corripitur. I corripitur in medijs ante omnes, præterquam ante *q* & *v*. O producitur in medijs ante *s* & *t*, ante cæteras corripitur. U corripitur ante *b f l p*, & *v* conſonantem, ante cæteras producitur. Exceptiones quærendæ ſunt in codice *Deſpauteriano* majore, ubi omnia ſuſiſſimè explicantur. Hic enim ſatis eſt velut quoquomodo viam indicaſſe.

De ultimis, A terminale.

A declinatum brevia. Sed protrahe ſextum,
Et quintum, cujus rectus producitur, & *Mna*.
Producunt noſtri quędam muliebria Gręca
In recto, ut *Tegea*: ſine teſte nihil volo tale.
Non declinatum produc. *Ita* cum *quia* demptis,
Et *puta* non verbo. *Ginta* melius loco longum.
Poſtea, & *ultra* leges cum *contra*, curta licenter.

Eia rapit Flaccus : Sidonius *Halléque luja.*

Ultima syllaba noscitur positu ; ut post , ast, est, amant. Diphthongo; ut Heu, musæ. Regulâ; ut A declinatum corripitur ; Musa, Anna, nominativi & vocativi casus. Loquimur de declinatis per casus,non per tempora.*Sed protrahe*, &c. Ab hac regulâ tolluntur ablativi, quia producuntur : ut Musâ, meâ, lectâ, & vocativi à nominativis productis; veluti. Æneá, Anchisa, Atla. Mna monosyllabum cujuscunque casûs producitur; quia fit ex mnea per synæresin.

Producunt. A in nominativo Græco fœminini generis, à nostris corripitur : licet illi producant,veluti Scylla, Medea, Lerna, &c. Quosdam tamen nominativos nostri produxerunt ad imitationem Græcorum , sic tamen ut aliqua cæsurarum locum habeat, ideò nihil tale [illegible]mus sine authoritate, idque faciemus rarissimè : quia [illegible]in è terminari, ut Tegea vel Tegee, &c.

Non declinatum, &c. A in omnibus per [illegible] non declinatis producitur: ut clama, frustra,præterea, supra,&c. Corripiuntur autem *ita, quia, & puta* adverbium. Numeralia in *ginta* rectius producuntur; ut Triginta. Produc quoque præterea, interea, postea, contra, ultra , quæ interim corripiuntur ; Eia Valerius Flaccus corripit. Halleluja Sidonius. Laudate Dominum.

E in ultimis.

E brevia. Prime produc, & nomina quinte
Cum natis : addes pluralia cuncta. Secunde
Junge *doce* & socias. Monosyllaba longa repono,
Inclinativas preter. *Male* cum *bene* demptis,
Omnia produces adverbia, siqua secunda
Prestiterit, summique gradûs adverbia quevis.
Sunt *ferme* atque *fere* producta : quibus dabis *ohe.*

E corripitur , ut Docere, Ganymede, Hercule, Achille, & similes Vocativi, & Ablativi tertiæ.

Primæ produc, &c. E in primâ & quintâ declinatione in quocunque casu reperitur, producitur; ut parasceve, Anchise, vocativi & ablativi, specie, Die, re, hinc, hodie, pridie, postridie, quotidie, quare : sic Fame , quia aliquando quintæ

fuit. Produc quoque pluralia in e; ut Cete, Tempe.

secundæ, &c. Producitur omnis secunda persona vocis activæ singularis numeri, præsentis temporis secundæ conjugationis, imperativi modi: ut Doce, Mone. Monosyllaba producuntur: ut Me, te, se, de. Hinc demuntur conjunctiones Encliticæ, que, ve, ne, & in compositis: Quisque, nonne *&c.* Producuntur adverbia in e ab adjectivis secundæ declinationis, sive comparantur, sive non; ut piè, egregiè, æquè, doctè, *&c.* Corripiuntur tamen benè & malè, atque mage pro magis. Adverbia superlativi gradus undecunque fiunt producuntur; ut Maximè, minimè, *&c.* Produc etiam fere, ferme, & Ohe.

I *finalis.*

I longum pono. Vocitantem contraho terne;
Sępeque Grecorum ternum, *Minoidi* testis.
Sed *nisi*, sive *quasi*, *mihi*, *ibi*, *sibi*, *ubi*, variabis
Et *tibi*: junge *cui*, tantum breve *moly* locatur.

I producitur, Corripitur verò cunctus tertiæ vocativus; ut Alexi, Amarylli, Phylli *&c.* Dativus quoque tertiæ Græcus corripi invenitur; ut Palladi, Minoidi *&c.* Papin. 1 Achil.

Palladi littoreæ celebrabat Scyros honorum. Fortè diem.—

Sed *nisi*, &c. Variabis in litera posita, inter quæ *nisi*, & *quasi* rectius corripiuntur. *Cui* sæpius est monosyllabum. *Moly* tantum breve, herbæ nomen.

O *in fine.*

O commune datur. Produc monosyllaba, jungens
Cum terno sextum, atque adverbia nomine nata,
At variabo *citò*, cum *sedulò*, *mutuò*, *crebrò*,
Seróque: Sit curtum *modò* solùm: sed breviari
Ergô pro causa non vult. Produco quaterno
In casu nomen, fit cujus in ûs genitivus.
O patrij produc, variaque gerundia verba.

O variatur, ut Cato, Leo, Apollo, *&c.* Producuntur tantum monosyllaba; ut sto, do, flo, *&c.* Producuntur tantum dativi & ablativi; ut Domino, meo, amato, *&c.* Producuntur tantum & adverbia ex nominibus ducta; ut tanto, quanto, falso, primo, *&c.* Variantur autem cito, sedulo, mutuo,

crebrò, serò, modò, adverbium pro solùm corripitur. E pro causâ producitur. Producitur Græcum in *o* faciens genitiv in *ûs*; in nominativo, dativo, accusativo, & ablativo; ut D do, Clotho, Argo, Clio, Sappho, *&c.* Genitivus in *o* p ducitur tantum, ut Apollos Apollo, Androgeos Androge *&c.* Variáque gerundia verba: ut Virg.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis. Tibul.
Auser & ipse meum pariter medicando dolorem.

V. & B.

U semper produc; B contrahe: Barbara deme.

U produc, ut JESU. B corripitur: ut ab, ob: demunt Barbara in B, quia producũtur: ut Job, Aminadab, Jacob, &

C *in ultimis.*

C produc: præter *nec*, *donec*. Sed variabis *Hic* bene pronomen: *fac* verbum jungimus isti.

C producitur; ut Sic, corripiuntur nec, donec. Hic adv bium producitur: pronomen variatur, ut Fac verbum.

D. & T.

D breve ponatur, ceu *t*, nisi syncopa fiat.

D corripitur, ut Apud, Bogud, sic finita in *t*, ut capu amat, docet: nisi aliquando per syncopen producantur: Fumât pro fumavit: obît pro obivit.

L.

L breve sit: cum *sol*, *sal*, *nil*, tolluntur Hebræ

L corripitur, ut Hannibal, Hiempsal, mel, sel. Prod cuntur Sol, nil & sal. Hebræa quoque producuntur, ut M chael, Raphael, &c.

N.

N produc. Demas *an*, *in*, & prolem, *tamen*, atque *Forsitan*, & *forsan*, *viden'*, huic conformia junges. Quod dat *inis* curtum est, velut *on*, quod tertia nes Corripitur quartus, quando brevis ultima recti est.

N producitur, ut Hymen, Titan, Delphin. Et omnia mina tertiæ in *on*, ut Agamemnon. Tolluntur à regula *in*, cum prole, *dein*, *exin*, *subin*, *proin*, *tamen*, *attamen*, *sitan*, *viden'*, & quæcunque per Apocopen *n* habent: ut

pro mene, ten' tene, egon' egone, &c. *Quod dat.* Corripe *n* habens *inis* in genitivo; ut pecten, crimen, &c. Corripitur quoque in *on* nomen secundæ declinationis quod Latini in *um* vertere solent: ut Ilion, Pelion, &c. Corripitur similiter Accusativus, cujus nominativi ultima corripitur; ut Medean, Maian Accusativi à nominativis productis producuntur tantum; ut Ænean, Anchisen.

R

R brevies. Produc cujus dat patrius eris:
Addito *Iber*, *aër*, *æther*. Sit *Celtiber* anceps,
Vir, *cor*, non longum meliùs. Producito tantum
Cur, *far*, *lar*, *nar*, *par*, *fur*. Vix prolem breviabo.

R corripitur, ut Mulier, pater, mater, &c. Producuntur nomina in *er*, habentia *eris* penultimâ longâ in genitivo; ut Crater, character, clyster, ver, &c. Iber, aër, æther adduntur. Celtiber variatur, ut vir. Ovid.

De grege nunc tibi vir, & de grege, taurus habendus.

Et cor quod tamen melius corripitur: producuntur tantum cur, far, lar, &c. Et par cum compositis impar, &c. quæ non omninò rectè breviantur quandoque.

A S.

As produc. Sed *adis* quæ dant patrio, breviantur;
Et ternæ quartus: vates novus Elias inquit.

As producitur; ut Foras. Corripiuntur tamen omnia nomina tertiæ, quorum genitivus in *adis* vel *ados* desinit; ut Arcas. Ovid. *Quatuor autumnos Pleïas orta facit.*

Corripe quoque accusativum pluralem tertiæ in *as*; ut Rhetoras, &c. Baptista Mantuanus corripuit Elias.

E S.

Ponitur *es* longum. Pluralia corripe Græca
Quæ crescunt, velut *es* de *sum*: *penes*, *inquies* adde
Cum neutris: & si patrio est penultima curta
Ternę. Tolle *Ceres*, *aries*, *paries*, *abies*, *pes*.

E's producitur, ut Anchises, Dares. Corripiuntur autem omnia Græca pluralis numeri tertiæ declinationis, crescentia in singulari, veluti Dæmones, Vascones, Britones, pæanes, delphines, crateres, castores, gigantes, pyxides, & quam

plurima alia. Es à sum corripitur, ab edo producitur, & p
nes præpositio, & inquies nomen. Corripiuntur nomina neu
tri generis; ut Hippomanes, Cacoëthes. Juven.

---- *Tenet insanabila multos*
Scribendi cacoëthes, & ægro in corde senescit.

Corripiuntur nomina tertiæ in es penultimam genitiv
corripientia: ut pote quæ itis, etis, aut idis penultima bre
obtinent: ut Miles, teres, deses, &c. Producuntur solùm Ce
res, aries, &c. Pes apud Poetas anceps est. Auson. in Gryp

Qui bipes, & quadrupes, mox & tripes, omnia solus.

I S.

Is brevio. Verum plurales protraho casus:
Isque quod in patrio mutatur in *itis* & *inis*,
Aut *entis*. *Tethys* vario, *glis*, *vis* quoque nomen
Cum verbo longum est: veluti persona secunda
Protrahit *is*, quoties *itis* plurale reponit.
In subjunctivi *ris* est commune futuro.

Is corripitur, ut inquis, quis, &c. Producito dativos &
ablativos plurales in *is*; ut Quis plurale. Dominis, &c.
Item treis omneis &c. Produc etiam nomina in *is*, quæ pe
nultimâ longâ faciunt genitivum crescentem in itis vel inis;
ut Lis, Dis, Samnis, Salamis: Aut in entis, ut Simois, Py
rois, &c. Tethys variatur. Produc ad hæc glis, vis, sive no
men, sive verbum cum suis; ut Sis pro sivis, quamvis, uter
vis, &c. Producuntur etiam secundæ personæ singulares,
quando plurales habent itis penultima longa; ut velis, nescis.
Futurum in subjunctivo anceps est. Horat.

Dixeris egregie, notum si callida verbum
Reddiderit junctura novum. --- Ovid.
Da mihi te placidum, dederis in carmina vires.

O S.

Os produc. Patrius brevis est & *compos*, & *impos*:
Osque ossis prębens. Rectos breviato secundę.
Os recti produc, quoties tibi patrius *o* dat.

Os producitur; ut Flos, nepos, &c. Corripitur quicunq
genitivus in *os*: ut Pallados, Tydeos &c. Et *compos* & *impos*
& *os ossis* breviantur. Os oris producitur: Omne nomen in

ſecundæ declinationis : ut Samos, ſynodos, &c. corripitur.

Producuntur & nomina quæ per quartam declinationem Atticam faciunt genitivum in o : ut Athos, Androgeos, *&c.*

U S.

Us correpta datur. Monoſyllaba cum genitivis
Ternę vel quartę produc numerique ſecundi
In quartâ primum, quartum quintumque: & in *urit*,
Dumve *utis* patrius, vel in *udis* & *untis*, *odiſve* eſt.
Aut quintus fit in *u*; longus tum rectus habetur,
Ergo produces venerabile nomen IESUS.

Vs corripitur : ut Tempus, pecus, &c. Producuntur vero monoſyllaba : ut pus, thus, rus, *&c.* Et genitivivi tertiæ: ut Clius, Didûs, *&c.* Et genitivi quartæ, & in plutali ejuſdem declinationis nõinativi, accuſativi, & vocativi : ut viſûs manûs: Et in uris, *&c.* Producitur us in nominativo ſingulari ubi genitivus terminatur in uris & utis, vel udis: ut Tellus, virtus, palus. Horat. *Palus in arte poëtica corripit.*

Regis opus : ſterilíſque diu palus aptaque remis.

Simile eſt, ubi genitivus deſinit in untis: ut Ceraſûs ceraſuntis, opûs opuntis *&c.*

Græca quoque à pus producuntur : ut Scioꝑûs, Melampûs *&c* Produc quoque ubi vocativus in u deſinit : Panthûs, quia Vocativus eſt Panthu. Sic quia per on diphthongon ſcribitur, doctiſſimi produci teſtantur adorandum Domini & Dei noſtri nomen I E S U S.

De decem vitiis in carmine vitandis.

Barbara nulla inerit vox, aut incongrua metro,
Nulla redundabit, nulla integritate carebit.
Nil tranſponetur, nil confundet male ſenſum.
Nec rapies longam, nec produces breviandum,
Nec poſt vocalem, nec poſt *m* verſu in eodem,
Partibus à variis vocalis ritè ſequetur,
Syllaba ni pareat præcedens ut modo dixi.
Nec ſuccuſſantes, nec pones molle crepantes.
Nec paucis numeris tibi multa licere putabis.
Nec tibi propones niſi ſummos quoſque imitandos.

Monemur vulgata decem vitia in carminibus contexendis vitare. Primò ne barbarum vel incongruum quicquam admisceamus. Secundo, ne quid redundans aut deficiens sit: ut qui, quoque, aut alias particulas propter metrum duntaxat ingerunt. Qui pedum nimis, aut non satis ponunt: qui sensum non explent aut frustra repetunt. Tertiò, ne quid malè transponatur. Quartò ne sensus confundatur. Quintò, Syllabarum quantitas non violabitur. Sextò, nec post vocalem, nec post m ponetur in eodem versu dictio incœpta à vocali, nisi fiat Eclipsis aut Synalœpha. Septimò, non ponemus succussantes literas, syllabas aut pedes: ut

O Tite tute Tati tibi tanta Tyranne tulisti.

Octavò, ne quid si affectatè nimis, turgidè aut molliter sonans. Nona, vitabitur in parvo poëmate magna licentia. Et decimò, cavebimus ne non probati authoris carmina imitemur.

BREVIS ACCESSIO DE VARIA Carminum apud Poëtas nominatione.

1. NOnnunquam Carmina ab inventoribus sua nomina sortita sunt, aut ab ijs qui plurimùm ea usurpârint, *Sapphicum*, *Asclepiadeum*, à Sappho puellâ, & Asclepiade Medico inventoribus: *Archilochium*, *Hipponacticum*, quòd id genus metra frequentiùs usurpârint Archilochus, Hipponax.

2. Nonnunquam à pede prædominante, ut *Iambicum*, *Dactylicum*, in quibus versibus Iambus, & Dactylus potiores & primas partes occupant.

3. Sæpe à scansione, & pedum numero. *Monometrum*, quòd duos pedes habeat, quale est Adonicum: *Dimetrum*, quòd quatuor pedes: *Trimetrum*, quòd sex: *Tetrametrum*, quòd octo: A monos unicus, dis bis, treis tres, tetras quatuor, & metron mensura: siquidem perpetuò in Iambicis, Trochaicis, & Anapæsticis, duo pedes unam solúmodò mensuram sive metrum constituunt: cum in reliquis carminum generibus singuli per se pedes singulas suas mensuras expleant.

4. Nominantur etiam à versuum numero. *Monostichi*

ubi unus est versus: *Distichon*, ubi duo: *Tetrastichon*, ubi quatuor: *Hexastichon*, ubi sex: *Ogdoastichon*, ubi octo: *Decastichon*, ubi decem, *&c.* pro versuum numero. A monos unicus, dis bis, tetras quatuor, hex sex, octo octo, decadecem, & stichos versus.

5. Sic ab argumento *Epithalamium*, carmen nuptiale: *Epicedium*, *Epitaphium*, emortuale carmen. Ab epi super, & thalamos thalamus, cedos funus, & taphos sepulchrum. *Genethliacon*, natale carmen: à genethle ortus. *Bucolicum* pastorale, quod hoc ornamenti sibi peculiare habet, quòd quàm sæpissimè, si commodè fieri possit, quarto loco Dactylum requirat. A Bucolos bubulcus. *Georgicon*, quod de Agricultur â tractat. A georgos agricola. *Heroicum*, quod heroum res gestas enarrat.

6. A syllabarum numero. *Hendecasyllabum*, quòd undecim syllabas habeat, ut Phaleucium, vulgo sic κατ' ἐξοχὴν, i. per eminentiam vocatum & Sapphicum. Ab hendeca undecim, & syllaba. *Pentasyllabum*, quòd quinque syllabas habeat: ut Adonicum. A pente, id est quinque, & syllaba.

7. Aliquando à syllabarum defectu, vel redundantiâ. *Acatalecticum*, quod suis absolutum numeris in nullo redundat, aut deficit, ab a, i. sine & catalego desino. *Catalecticum*, quod unâ syllabâ deficit. A catalego. *Brachycatalecticum*, cujus fini deest pes integer. A brachys brevis, & catalego. *Hypercatalecticum*, in quo una redundat syllaba. Talis versus in Heroico est Hypermeter, ubi syllaba illa residua principio sequentis versus inter scandendum conjungitur. Ab hyper super, & catalego.

8. Sæpè à misturâ carminum diversorum. *Monocolon* uniforme est, ut Heroicum. *Dicolon*, bimembre est, ut Elegiacum. *Tricolon* habet tria genera commista, ut Asclepiadeum, cum Pherecratio Heroico, & Glyconico. Horat. lib. 1. Od. 5. 14. 21. *&c.* *Dicolon Distrophon*, quod ex duobus diversis compositum carminibus, & postea à eadem usque genera te petit. *Dicolon tetrastrophon*, cum post tres ejusdem generis versus, quartúmque alterius modi ad primum redit ur, ut Sapphicum cùm Adonico Dimetro. *Tricolon Tetrastrophon*, cùm post tres diversi generis versus ad primum redi-

tur. Ut est Od. 16. lib. 1. & passim alibi apud Horat. & Buchan. A colon membrum, & stropho verto. Quin & quælibet etiam genera suas habent variationes multiplices, ut in Hexametro videre est, cujus species 47. literatores observârunt. Alius enim est Heroicus reciprocus, ut *Musa mihi causas memora, quo numine læso.* Retrogradus sic, *Læso numine quo memora causas mihi musa.* Alius est recurrens, qui metro stante, neque literis loco motis, ut ab exordio ad finem, sic à fine exordium ad relegi potest, ut hoc Hexametrum.

Si benè te tua laus taxat sua laute tenebis.

Et hoc Pentametrum.

Roma tibi subito motibus ibit amor.

Aliquando Reciprocus mutat sensum, ut hic Philelphi in *Pium secundum.*

Laus tua, non tua fraus: virtus, non copia rerum,
Scandere te fecit hoc decus eximium.

Convertitur hunc in modum.

Eximium decus hoc fecit te scandere, rerum
Copia non virtus; fraus tua, non tua laus.

Correlativus, qui correlationes habet.

Pastor, arator, eques, pavi, colui, superavi,
Capras, rus, hostes, fronde, ligone, manu.

Cui similis hic Glascuensi Prætorio insculptus.

Hæc Domus odit, amat, punit, conservat, honorat,
Nequitiem, pacem, crimina, jura, probos.

Et sic de cæteris.

FINIS.

DE ACCENTIBUS EX PROSODIA *Georgij Buchanani.*

ACcidunt & ſyllabis toni tres: acutus, qui eas attollit, ut Dóminus. Gravis, qui deprimit, ut in ſyllabis mà & rus. Circumflexus, qui & tollit & deprimit, ut môs. Sed corruptus pronunciandi uſus fere acutum cum circumflexo confundit.

Regula prima.

Monoſyllaba omnia attolluntur, & quæ longa natura ſunt, circumflectuntur, ut *Lâus. frâus.*

Excipe.

Tres particulæ quæ vocantur encliticæ, quod accentum præcedentis dictionis ad ſe retrahant, ac ſic legantur tanquam pars ejus eſſent. Hæ enim non ſecùs atque in unâ dictione, adjectione ſyllabæ mutant accentum, ut

Córpora corporáque, ſic *hómines hominéſque.*

Virg. 3. Georg. --- *Tectúmque larémque,*
Armáque, Amyclaúmque canem, Creſſámque pharetram.

Regula ſecunda.

In diſyllabis penultima habet accentum, ut in *bónus*, *râ-rus*, *pânis.*

Regula tertia.

In polyſyllabis è tribus ultimis una ſemper attollitur, nec ultima unquam. Si in polyſyllabis penultima longa ſit, ea attollitur, ut *Românus*, *ſenéſco.*

Si penultima brevis ſit. quæ eam præcedit attollitur, ut *Dóminus*, *Virgílius*, *Virgilij*, *corpóribus*, *cõrpori.*

Hæc eſt vera accentuum ratio: cui qui plura adjiciunt, mihi videntur timuiſſe, ne hæc, pars abſque magiſtri operâ comprehendi poſſet, idecque rem per ſe facilem objectis tenebris obſcurare voluiſſe. Eorum errorem vir doctiſſimus Julius Scaliger ſatis luculenter in libro de cauſis Grammaticæs redarguit.

DE FIGURIS.

LIBER XI.

Figuræ definitio.

ARte novata aliquâ dicendi forma figura est,
Sunt ejus species *Metaplasmus, Schema, Tropúsq.*
Quas manifestatis vitijs referabimus amplè.

Figura est arte aliquâ, novata forma dicendi. Figurarum notitia est Poëtis, Oratoribusque necessaria.

Figuræ species sunt tres: *Metaplasmus, Schema, Tropus.*

Cæterùm fuerit operæprecium vitiorum naturam ante manifestare, ut ea à figuris separare sciamus.

De vitijs.

Vitia orationis generalia sunt tria. Barbarum, obscurum, inordinatum. Barbaræ orationis species sunt duæ: *Barbarismus, Solœcismus:* Ejusmodi vitia utpote in primis vitanda declarabuntur.

Barbarus est, quisquis scribendo, sive loquendo
Verbum corrumpit: peregrinum est *Barbara lexis.*

Barbarismus est unius dictionis corruptio, scribendo aut loquendo commissa, ut tollero cum duobus ll. Basiris penultimâ correptâ. *Barbara lexis*, est dictio peregrina, ut Guerra, bladum, stufa, fardellus, charteria, *&c. Barbarismus* dicitur à Barbarus, id est dissonans, quia à verâ Latinitate dissonat, & dissidet. Barbarismus in prosa nomen suum retinet, apud Poëtas Metaplasmus & Pathos nuncupatur. Idcò licet ex Poetis deprompantur Barbarismi exempla, ne credas ipsos locutos esse barbarè, sive (ut Veteres sæpiùs dicebam) rusticè: sed intelligas Barbarismum fore, si quis ita loqueretur in prosâ. Itidem censendum est de Solœcismo, cui Schemati apud Poetas nomen est.

Esto *Solœcismus*, vitiosa oratio quævis.

Solœcismus, est impar inconveniens compositura partium orationis: ut *Acuta gladius. Salvete reverende Magister*

Veteres

Veteres Solœcum dixerunt potius, à quo Solœcissō solœcissas, i. incongruè loquor.

Obscuræ ignobilisque orationis species.

Obscuræ ignobilisque orationis species sunt octo: Acyrologia, Pleonasmus, Perissologia, Amphibologia, Tautologia, Macrologia, Eclipsis cum Aposiopesi, Ænigma.

Impropriè sumptum verbum dicatur *Acyron.*

Acyrologia, est impropria dictionis usurpatio: ut *spero pro timeo. Accede ad hunc ignem*, i. ad hanc meretricem. Acyrologia, vertitur impropria locutio, ab acyros, i. improprius, & logia, i. loquutio.

Omne supervacuum *Pleonasmus* ritè, vocatur.

Pleonasmus, est adjectio supervacua ad plenam significationem, ut--- *sic ore loquuta est. Vidi his oculis.* Et interpretatur superabundantia, à pleonazo: i. plus quàm oportet facio aut dico.

Esto *Perissologus* tibi sermo superfluus omnis.

Perissologia, est adjectio superflua sine ullâ virtute rerum: ut *Ibant quâ poterant, quâ non poterant, non ibant. Vivat Rex, & non moriatur.* Transfertur Perissologia superflua locutio: à perissos, i. superfluus, & est penè eadem quæ pleonasmus.

Amphibolon dubius Romanis sermo feretur.

Amphibologia est vitio compositionis ambiguè posita sententia, ut *Aio te, Æacida, Romanos vincere posse.* Et fit ab amphibolos, i. dubius. Rectiùs dicitur *Amphibolia.*

Tautologos, verbis varijs rem signat eandem.

Tautologia, est diversorum verborum aut orationum eandem rem significantium inculcatio; ut *Ipse egomet venio, exultans redeo, gaudensque revertor.* Tautologia dicitur à tautotes, i. identitas, & logia locutio.

Macrologos, sermo nimium prolixus habetur.

Macrologia est longa sententia res non necessarias comprehendens. Virg. *Postera jam summo spargebat lumine terras Orta dies: cum primùm alto se gurgite tollunt, Solis equi, lucemque*

lucemque elatis naribus efflant. Satis fuerat dixisse, *orta dies:* Macrologia, traducitur longus sermo sine necessitate : à macros, id est longus.

Eclipsis, verbum : *Reticentia* verba subaudit.

Eclipsis unicum verbum, i. dictionem subaudit. *Reticentia* verò, i. aposiopesis, plures dictiones supprimit. Eclipsis, i. defectus seu defectio. *Terris jactatus & alto.* --- deest, in. Terent. *Quem ego, si sensero, deest machinari fallaciam, & accerrimè puniam.*

Est *Ænigma* gravis nimium tibi sermo solutu.

Ænigma, est obscura sententia per obscuram similitudinem rerum : *Mater me genuit, eadem mox gignitur ex me.* Significatur enim aquam in nivem converti, & ex eâdem rursus effluere. Diomedes. *Mare concretum in cretâ, ligneo in campo, ubi caro humana ossibus ludebat*; quo significatur sal in cretaceo salino, super mensam in quam manus talos jactabat. Ænigma dicitur ab ænittomai, i. obscurè loquor.

Inordinatæ orationis species.

Inordinatæ orationis species quinque: Tapinosis, Æschrologia, Cacophaton, Cacozelia, Cacosynetheton.

Magna *Tapinosis* tenui sermone recludit.

Tapinosis, est humilitas magnæ rei, non id agente sententiâ quod demonstrat; apud Virg. *Dulichias vexasse rates.* --- Pro atrocissimè raptasse, ac laniasse; à tapinos, i. humilis.

Æschrologus nobis obscœna oratio fertur.

Æschrologia, est vitio compositionis inverecunda oratio, aut compositio verborum obscœnæ significationis, *&c.* aut obscœna pronunciatio, ab aischros, i. turpis.

Est *Caco* ritè *phaton*, quicquid sonat haud benè nobis.

Cacophaton, aut cacephaton, est obscœna pronunciatio, vel in compositione, vel in uno verbo. *Arrigere*, apud Poetas, obscœnè capitur; ut *Arrige aures Pamphile.* Cacon, malum, phaton, dictum, hoc est malè sonans dictum.

Esto *Cacozelon* prava affectatio nobis.

Cæ-

Cacozelia est per affectationem decoris corrupta sententia: cum eo ipso dedecoretur oratio quo illam voluit author ornare; ut, *Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ*
Curvatura rotæ, radiorum argenteus ordo, &c.

Cacozelon, i. mala affectatio.

Haud bene compositum *Cacosyntheton* esto Latinis.

Cacosyntheton, est vitiosa dictionum compositio, vel indecens scriptura; ut *Terga fatigamus hastâ.--- --- Versaque juvencûm.* Cacosyntheton transfertur malò compositum.

Dictio transformata Poëtæ sit *Metaplasmus.*

Metaplasmus, est transformatio quædam recti solitique sermonis in alteram speciem metri, ornatûs necessitatisve causâ; ut cœlicolûm induperator: à meta, i. trans, & plasma, i. figmentum.

Metaplasmi species sunt quatuordecim: Prosthesis, Epenthesis, Paragoge, Aphæresis, Syncope, Apocope, Ecthasis, Systole, Dixresis, Synæresis, Eclipsis, Synalœpha, Antithesis, Metathesis.

Adjice principio quicquam, sic *Prosthesin* edes.

Prosthesis est appositio quædam ad principium dictionis literæ vel syllabæ: ut gnate pro nate: tetulit pro tulit: astat pro stat. Dicitur à pros, i. ad, & thesis positio, hoc est appositio.

Adjice quid medio, sic fiet *Epenthesis* aptè.

Epenthesis, est appositio quædam ad mediam dictionem literæ vel syllabæ: ut Relliquias, gemino ll, pro reliquias: alituum pro alitum. Epenthesis dicitur ab epi & en, quæ conjuncta significant inter, & thesis positio, ut sit interpositio.

Adjice quid fini, pulchram facies *Paragogen.*

Paragoge, est appositio quædam ad finem dictionis: ut potestur pro potest: à para, i. ad: & agoge. i. ductio, hoc est adductio. Lucret. *Quod tamen expleri nullâ ratione potestur.*

Aufert quid capiti Vates, ut *Aphæresin* edat.

Aphæresis, est ablatio de principio dictionis literæ vel syllabæ contraria Prosthesi: ut *pone metum*, pro depone: ab aphaireo, i. aufero.

E medio quicquam tollas, ita *Syncopa* fiet.

Syncopa, est ablatio de mediâ dictione literæ vel syllabæ contraria Epenthesi: ut audacter, pro audaciter: à syn, i. con, & copto, incido. Est enim concisio: ut dixti, commôrat, pro dixisti, commoverat, *&c.*

Est *Apo* nempe *cope* quicquam de fine recidens.

Apocope, est âblatio de fine dictionis, literæ vel syllabæ contraria Paragogæ: ut Achilli pro Achillis; ex apo, i. ab, & copto scindo.

Ectasis extendit tibi jure puer breviandam.

Ectasis, est extensio syllabæ contra naturam verbi: ut Italia, prima producta, quæ naturâ alioqui corripitur. Dicitur ab ecteino, i. produco. Eadem Diastole vocatur.

Producenda foret, quam *Systola* corripit ipsa.

Systole, est correptio syllabæ contra naturam verbi facta, contraria Ectasi: ut Aquosus orion, pro orion productè: à Systello, i. corripio.

Syllaba per binas divisa, *Diæresis* esto.

Diæresis, est divisio unius syllabæ in duas: ut Aulaï pro aulæ: à diaireo, i. divido.

Syllaba de binis est facta *Synæresis* una.

Synæresis, est conglutinatio duarum syllabarum in unam, contraria Diæresi: ut Phæton disyllabum pro trisyllabo: à syn, i. con, & æresis divisio, quasi divisorum conjunctio.

M, necat *Eclipsis* seu vocalem *Synalœpha*.

Ellipsis vel *Eclipsis*, est *m* literæ cum suâ vocali ante vocalem elisio. *Synalœpha*, est vocalis ante vocalem interemptio in diversis dictionibus. *O curvæ in terras animæ, & cœlestium inanes.* *Eclipsis* ab ec & leipo, i. deficio, Latinè elisio. Synalœpha, i. collisio: à Synaleipho, i. conjungo.

Antithesis fiet tibi, litera si varietur.

Antithesis, est literæ pro litera positio: ut Olli pro illi: ab anti, i. pro, & thesis positio, quasi aliud pro alio positio.

Est *Meta* nempe *thesis*, si transponas elementum.

Metathesis, est literarum in alium locum transformatio, nullâ literâ è dictione sublatâ: ut Euandre, Tymbre, pro Euander, Tymber: à meta, i. trans, & thesis positio, quasi transpositio.

Præpositura quidem mutata, *Parallaga* fiet.

Protheseôn parallaga, aut parallage, est præpositionum mutatio, cum altera pro alterâ ponitur: ut Æneid. 6. *Cuî de te tantum licuit.* --- pro in te. Protheseôn parallage transfertur præpositionum mutatio, à pro, i. præ, antè, & thesis positio.

De Schemate.

Schemata dant species tibi *Lexeos*, & *Dianœas*.

Schema, est quicquid à simplici atque in promptu posito dicendi modo, vel poëticè vel oratoriè mutatur.

Schematis species sunt duæ: *Dianœas*, i. mentis, vel sensûs, vel sententiarum. *Lexeos*, i. dictionis, verborum & sermonis, orationum.

Schematis autem Lexeos species multæ sunt, sed necessariæ traduntur per quas similes colligentur, Prolepsis, Zeugma, Hypozeuxis, Syllepsis, Asyntheton seu Dialyton, Polysyntheton, Anadiplosis, Anaphora, Epanalepsis, Epizeuxis, Paronomasia, Schesis onomatôn, Paromœon, Polyptoton, Hyrmos, Climax.

Schema transfertur cultus, figura, habitus. Dianœa, i. sententia, Lexis, dictio.

Per partes referat totum, aut post facta *Prolepsis*.

Prolepsis est præsumptio rerum ordine secutarum, vel cum numerus antè verbo redditur, quam personæ definiantur: ut,

Interea Reges, ingenti mole Latinus
Quadrijugo vehitur curru, &c.
——— *bigis it Turnus in albis*,
Tum pater Æneas, Romanæ stirpis origo,
Et juxta Ascanius magnæ spes altera Romæ,
Procedunt castris, &c.

Prolepsis item est, quum id quod posteriùs accidit, ante tempus ascribit: ut 1. Æneid. --- *Lavinaque venit*

Litora

Littora --- Lavinum enim nondum erat, quum ad Italiam venit Æneas. Et ita Prolepsis referat post facta, i. e. quæ postea contigerunt.

Et dicitur prolepsis, à pro, id est ante, & lepsis sumptio.

Verbo uno plureis sensus per *Zeugma* recludo.

Zeugma est unius verbi conclusio, diversis clausulis aptè conjuncta: ut Adversatur libidini castitas, avaritiæ liberalitas, mediocritati luxuria, modestiæ superbia, strenuitati acedia. Zeugma interpretatur adjunctio, à zeugnyo jungo.

Jungit *Hypozeuxis* sua rebus verba quibusque.

Hypozeuxis, est figura zeugmati contraria, ubi suum cuique clausulæ redditur verbum. Virg. *Regem adit, & regi memorat nomenque, genusque. Quidque petat, quidve ipse ferat.*

Verbo uno varia est *Syllepsis* causula nexa.

Syllepsis est diversarum clausularum per unum verbum conglutinata conceptio, veluti. Virg. --- *Hîc illius arma, Hîc currus fuit*---- A syn, i. con & lepsis captio: ut sit conceptio.

Copula supprimitur, quo fiat *Asyntheton* aptè.

Asyntheton, est oratio sine conjunctionibus necessariò subauditis: ut *Dum ætas, metus, magister prohibebant*; à privativâ particulâ a sine, syn, i. con; & theton id est positum, quasi incompositum.

Copula multiplicata facit *Polysyntheton* usque.

Polysyntheton est oratio multis nexa conjunctionibus. Virg.

--- *Athamásque, Thoásque,*
Pelidésque Neoptolemeus, primúsque Machaon.

A poly, i. multum, & syntheton, i. compositum, quasi multipliciter compositum.

Est *Anadiplosis*, repetunt ubi carmina finem.

Anadiplosis est versûs finis, in principio alterius repetitio: ut --- *sequitur pulcherrimus Astur,*
Astur equo fidens, & versicoloribus armis.

Ab ana id est re, iterum, & diplopsis duplicatio.

Prim-

Principium fit idem nonnunquam verſibus apte.

Anaphora, eſt relatio verbi ejuſdem, aut ſimilis per principia complurium verſuum; ut,

Nate meæ vires, mea magna potentia ſolus,
Nate patris ſummi, &c.

Ab ana, i. re iterum, & phora latio.

Principio & fini reperitur verſus eodem.

Epanelepſis, eſt cum eadem dictio, & principium verſûs, & clauſulam tenet, ut,

Multa ſuper Priamo rogitans, ſuper Hectore multa.

Et transfertur reacceptio ſive replicatio; ab epi & ana quæ conjuncta ſignificant, re iterum, & lepſis acceptio.

Dictio format *Epizeuxin* cum vi geminata.

Epizeuxis eſt ejuſdem dictionis ſine medio geminatio cum impetu pronunciationis; ut, *Meme: adſum qui feci, in me convertite ferrum, O Rutuli, &c.* transfertur conjunctio aut combinatio.

In ſimili verbo ludit quandoque Poëta.

Paronomaſia eſt veluti quædam denominatio, vel quoties aliud nomen efficitur de alio, ut Næ iſthæc incœptio, eſt amentium haud amantium; à para, i. juxta, & onomaſia denominatio.

Mobile cuique ſuum fixo connectitur aptè.

Scheſis onamatôn, eſt cùm ſingulis nominibus epitheta connectuntur. *Marſa manus, Peligna cohors, feſtina virûm vis.*

Componitur ex nominativo ſcheſis, i. habitus, & genitivo onomatôn, i. nominũ, quaſi habitus, vel habitudo nominũ.

Principiis eadem eſt *Paromœon* litera multis.

Paramœon eſt quando ab eiſdem literis diverſæ dictiones ſumunt initium: ut *Machina multa minax minitatur maxima muris.* Paromœon, i. ſimile; à para, i. juxta, & homoios ſimilis.

Verborum ſimilis ſit finis *Homœoteleuton.*

Homœoteleuton, eſt quum ſimili modo plurimæ dictiones finiuntur: ut *Bella horrida bella.* Dicitur ab homoios, i. ſimilis & teleuton i. finitum.

Caſus

Casus *Homœoptoton* erit similis tibi multus.

Homœoptoton est oratio uno similique casu compacta, & excurrens in eosdem & similes casus. Ennius Mœrentes, flentes; lacrymantes, ac miserantes: ab homoios, i. similis, & ptosis casus.

Bella *Polyptoton* varii sit clausula casus.

Polyptoton, est oratio casuum varietate distincta, aut clausula varios casus retinens.

Littora littoribus contraria, fluctibus undas:
Imprecor arma armis.----

Et dicitur à poly, id est multus; & ptosis, i. casus.

Sermonis series prælonga vocabitur *Hyrmos.*

Hyrmos, est series aut constructio orationis continuæ, tenorem suum in multos versus protendens. Virg. 6. Æneid.

Principio cœlum ac terras, campósque liquentes,
Lucentemque globum Lunæ, Titaniaque astra,
Spiritus intus alit. ---

Et dicitur Hyrmos, quasi syrmos, i. tractus, à syro, i. traho.

E verbo in verbum *Climax* it pulchra figura.

Climax, est de verbo in verbum gradatio, quæ dicta repetit, & priusquam ad aliud descendat in prioribus resistit: ut *Africano virtutem industria, virtus gloriam, gloria æmulos comparavit.* Transfertur scala vel gradatio.

De Tropis.

Vertit ad improprium *Tropus* omnia significatum.

Tropus, est verbi vel sermonis à propriâ significatione in aliam cum virtute mutatio: ut Vulpes pro astuto. Bacchus pro vino. Dicitur à trope, i. versio vel mutatio.

Tropi species sunt tredecim; Metaphora, Catachresis, Metalepsis, Metonymia, Antonomasia, Epitheton, Synecdoche, Onomatopœia, Periphrasis, Hyperbaton, Hyperbole, Allegoria, Homœosis.

Propter rem similem pro verbis verba repones.

Metaphora, est rerum verborúmque per similitudinem translatio; *rident prata*, ut à metaphorem, i. transferre.

Esto

Esto *Catachresis* bona vocis abusio nobis.

Catachresis, est usurpatio nominis alieni: ut parricidam matris quoque, aut fratris interfectorem dicimus: quum propriè sit patris, à cata, i. contra, & chresis, i. usus, quasi contra usum.

At *Metalepsis* erit transumptio facta gradatim.

Metalepsis, transumptio gradatim facta, cum dictio aliud à sua propria significatione ex his quæ præcesserunt denotat; ut

Post aliquot mea regna videns mirabor aristas.

Post aliquot aristas, ergo post segetes, & sic post æstates, & deinde post aliquot annos: à meta, i. trans & lepsis sumptio vel acceptio.

Dico *Metonymiam*, *Bacchum bibo*, *Vino coronant.*

Metonymica, est nominum transmutario, quoties pro inventore inventum, pro continente contentum, pro efficiente effectum, pro possesso possessorem, aut contra capimus. Metonymia transfertur nominis tansmutatio: à meta, i. trans, & onoma, i. nomen.

Appellativum proprii vice sæpe locatur.

Antonomasia est vocabulum quod sine nomine positum proprio ejus loco fungitur: ut Magnanimus Anchisiades, pro Æneæ. Saturnia pro Junone, transfertur prononinatio aut pronomen: ab anti id est pro, & onoma, id est nomen.

Exornat carmen fixo bene mobile quadrans.

Epitheton, est appositum nomini adjectivum, perpetuam ferme naturam rei indicans: ut *Alma Ceres*, *pulchra Venus*, *Tristia bella*: ab epi, i. ad, & theton positum: quasi appositum.

Cum pars pro toto contrave, *Synecdoche* habetur.

Synecdoche est figura cum à parte totum intelligitur, aut contra: numen usque pro numero sumitur; ut

Da requiem puppi, veniet cum frigidus annus.

Pro navi & hyeme. Transfertur comprehensio.

Sæpe sonus causam fingendi nomina præstat.

Onomatopœia, est dictionis ex sono confictio: ut Mugio, pipio, hinnio: ab onoma, id est nomen, & poieo, id est fingo: Unde est nominis fictio.

Rem circum loquimur sit quando *Periphrasis* apta.

Periphrasis, est circumlocutio quædam, cum id quod uno aut paucioribus verbis dici potest, pluribus explicatur. Virg.

Et jam prima novo spargebat lumine terras.
Tithoni croceum linquens aurora cubile.

Id est dies oriebatur, dicitur à peri, id est circum; & phrasis locutio: ut sit circumlocutio.

Valde turbatus vocum sit *Hyperbaton* ordo.

Hyberbaton, est transcensio quædam verborum ordinem perturbans. Virg. Æneid. 12. 161.

Interea reges; ingenti mole Latinus
Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis sex radij fulgentia cingunt:
Solis avi specimen. Bigis it Turnus in albis,
Bina manu lato crispans hastilia ferrô.
Hinc pater Æneas Romanæ stirpis origo,
Syderco flagrans clypeo, & cœlestibus armis,
Et juxta Ascanius (magnæ spes altera Romæ)
Procedunt castris.----

Hyperbaton, verbi transgressio, transfertur, ab hyperbaino, id est transcendo. Cujus species sunt quinque: Hysterologia, sive Hysteron Proteron, Anastrophe, Parenthesis, Synchesis, Tmesis.

Hysteron est *proteron* postponas si ante locanda.

Hysteron proteron est sententiæ cum verbis ordo mutatus. Virg. *Et torrere parant flammis & frangere saxo.*

Prius enim frangunt saxo quàm torrent. Alii nolunt esse Hysterologiam. Hysteron, id est ultimum vel postremum. proteron, id est prius. Hysterologia, præpostera locutio.

Ordo in versus erit tibi *Anastropha* præposituræ.

Anastropha, est verborum tantum ordo præposterus; ut *Italiam contra; maria omnia circum.* Anastrophe est reversio vel inversio ab anastrepho.

Inter-

Interjecta *Parentheſis* eſt ſententia quævis.

Parentheſis, eſt interpoſitio formatio diverſæ ſententiæ, ut

Æneas (neque enim patrius conſiſtere mentem
Paſſus amor) rapidum ad naveis præmittit Achatem.

Transtertur interpoſitio.

Synchyſis eſt prorſum vocum, aut confuſio ſenſûs.

Synchyſis, eſt hyperbaton obſcurum, & omne parte confuſum; *Tres notus abreptas in ſixa latentia torquet.*

Saxa vocant Itali, mediis quæ in fluctibus aras.

Synchyſis eſt confuſio: à ſyn, id eſt con, & chyſis fuſio.

Quoquam interpoſito per *Tmeſin* verbula ſcindo.

Tmneſis, eſt unius compoſiti vel ſimplicis ſectio, unâ dictione vel pluribus interjectis: veluti,

Eſt Borcæ regio ſeptem ſubjecta Trioni.

Tmneſis diſyllaba dictio eſt, idem ſignificans quod ſectio; à temno i. ſcindo. Eadem vocatur Diacope, i. interciſio.

Exceſſûs fidei manifeſtus *Hyperbola* feretur.

Hyperbole eſt oratio excedens fidem, augendi, vel minuendi cauſa: Augendi, ut Nive candidior: Minuendi, ut vix oſſibus hærent; ab hyper, i. ſuper & bole vel bolos, i. jactus.

Dic *Allegoriam*, ſenſu ſi verba repugnent.

Allegoria, eſt tropus quo aliud ſignificatur, aliud dicitur, & ita verba ſenſu, i. ſenſui repugnant.

Virg. 2. Georg.

Sed nos immenſum ſpatio confecimus æquor:
Et jam tempus æquûm fumantia ſolvere colla.

Id eſt, quæ tractanda fuerunt, affatim explicuimus. Dicitur ab allo & agoreuo, i. ab aliud agendo.

Illudens ſermo recte *Ironia*, feretur.

Ironia, i. diſſimulatio aut illuſio, qua contraria oſtenduntur ſenſui, quam verba præ ſe ferunt: ut

Egregiam vero laudem & ſpolia ampla refertis,
Tuque puerque tuus, magnum & memorabile numen.

Et dicitur ab eironeuomia, quod eſt diſſimulo, & cavillando decipio.

Anti-

Antiphraſis verbum ſit per contraria dictum.

Antiphraſis eſt unius verbi Ironia : ut bellum, quod minimè bellum : ſic & lucus quod minimè luceat. Antiphraſis eſt per contrarium locutio : ab anti, id eſt contra, & phraſis locutio.

At *Charientiſmos* tibi molliet aſpera dictu.

Charientiſmos, eſt tropus quo dura dictu gratiùs proferuntur : ut Si interroganti, *Num me quæſivit quiſquam?* Reſpondebis, *Bona fortuna*, i. nemo. Charientiſmos, i. gratificatio & urbanitas.

Sermo procul notus, feſtiva *Paræmia* fertur.

Paræmia, eſt accommodatum rebus & temporibus proverbium: ut *Lupus eſt in fabula*, i. adeſt is cujus in præſentiâ loqui vetamur : à para, i. juxta, & oime, i. cantus vel cantilena, quaſi juxta omnium cantilenam.

Sarcaſmos nobis hoſtilis riſio habetur.

Sarcaſmos, eſt plena odio atque hoſtilis deriſio, ut Pyrrhus ad Priamum. --- *Referes ergo hæc & nuncius ibis.*

Pelidæ genitori, illi mea triſtia facta,
Degenerémque Neoptolemum narrare memento.

A Sarcazo, diducto rictu, & carne nudatis dentibus irrideo, quod à ſarx caro.

Simplicitas *Aſteiſmos* erit, ſi ruſtica deſit.

Aſteiſmos, eſt tropus multiplex, numeroſæque virtutis. Nam eſt quicquid ruſticâ ſimplicitate caret, & facetâ ſatis urbanitate exprimitur : ut apud Virgilium in Bucol.

Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mœvi,
Atque idem jungat vulpes & mulgeat hircos.

Dicitur ab Aſteios, i. urbanus.

Nota parum demonſtrat *Homœoſis* magè notis.

Homœoſis, eſt rei minùs notæ per ſimilitudinem ejus, quæ magis nota eſt demonſtratio. Cujus ſpecies tres ſequuntur Icon, Parabola, Paradigma: ab homoios, i. ſimilis.

Eſt *Icon* quoties formæ bene confero formam.

Icon

Icon, est personarum inter se, vel eorum, quæ personis accidunt, comparatio: *Os humerosque Deo similis.* ---- Icon iconis, i. imago vel similitudo.

Jure disertus erit quisquis rem comparat apte.

Parabola, est rerum genere dissimilium comparatio: ut

Quales mugitus, fugit cum saucius aras
Taurus: & incertam excussit cervice securim.

Parabola dicitur adjectio: à para, i. juxta, & bole jactus; à ballo, jacio: ut sit adjecta cuique rei comparatio.

Exemplum facti vel dicti sit *Paradigma*.

Paradigma, est exempli hortatis vel dehortantis enarratio. Hortantis. *Antenor potuit medijs elapsus Achivis,*
Illyricos penetrare sinus, &c. Dehortantis.
At non sic Phrygius penetrat Lacædemona pastor,
Ledæámque Helenam Trojanas vexit ad urbes.

Paradigma est exemplum: à Paradiknyo, i. exemplifico: à para, i. juxta, & digma, i. signum.

Miscellanea reliquarum figurarum declaratio.

Multa figurarum descriptio nomina sumit.

Figurarum descriptiones varijs è rebus varia sortiuntur nomina: ut descriptio Temporis, Chronologia, Loci, Topographia, Natalis, Genethliacon, Pugnæ, ut Monomachia, duorum singulare certamen: Naumachia, pugna navalis.

Invenies versum repetitum sæpe decenter.

Epimone, est ejusdem versus frequens repetitio. Virg.
Incipe Mænalios mecum, mea tibia, versus.

Intercalaris versus dicitur. Interpretatur perseverantia & insistentia: ab epimonôs, i. constanter.

Respondere solent scriptores objiciendis.

Anthypophora est ad objicienda responsio: ut,
Sum pius, heu doleo, nam mihi sæpè nocet.

Posset quæri, Cur doles te pium esse? Huic tacitæ quæstioni sic occurritur, nam mihi sæpè nocet. Anthypophora est solutio Hypophora namque objectio dicitur: ab anti, i. contra & hypophora quasi contra objectionem.

Quas

Quas tibi declarat *Syntaxis* non repetemus.

De appositione, evocatione, conceptione, prolepsi, zeugmate, antiptosi, syntheſi, & synecdoche, *&c.* quæ in Syntaxi dicta ſunt, haud operæprecium fuerit hîc repetere, itaque illis ſuperſedendum cenſeo.

Rem nimis ut notam ferimus nos ſæpè tacere.

Paraſiopeſis eſt quum aliud nos reticere dicimus, utpote omnibus notum: ut cum ſuſpicionem excitare majorem reticendo poſſumus: quale eſt illud, *In præſentiâ, judices, injuſſu populi, quæ improbiſſimè geſſerit reticebo.* Dicitur à para, i. apud, ad, præter, & ſiope, i. ſilentium.

Fingere perſonam res eſt percrebra Poëtæ.

Proſopopœia eſt perſonæ fictio, quoties inanimatum ad animatum loquitur, aut contrà, animatum ad inanimatum. Ovid. *Parve, nec invideo, ſine me liber ibis in urbem.*

Hei mihi quòd domino non licet ire tuo!

Et apud eundem in Metamorph. ubi terra loquitur. Dicitur à proſopon, i. perſona, & poieo, facio vel fingo.

Laudatur verbi repetitio facta decenter.

Epanodos eſt cum decore dictionis repetitio, ſive regreſſio plerunque cum negatione, & interdum ſine eâ fit: *Principatus bonus eſt*, &c. *Non bonus autem, qui in tyrannidem convertitur.* Fit ex epi & ana, quæ conjuncta iterum vel retro indicant, & hodos via, quaſi in priorem viam regreſſio, ſed omittitur aſpiratio in compoſitione.

Virtutum vitijs interdum nomina dantur.

Paradiaſtole eſt cum rem noſtram dilatamus per interpretationes: ut, Cum aſtutum ſapientem vocamus, prodigum liberalem, temerarium fortem. Componitur ex para, id eſt juxta, & diaſtole, i. dilatatio.

Hendiadyn facies ſolvens in mobile fixum.

Hendiadys eſt figura cum reſolvitur ſubſtantivum in adjectivum: ut, --- *Chalybem frænoſque momordit*, pro chalybeos frænos. --- *Pateris libamus & auro*, pro aureis pateris.

Abhen, id est unum: & dia, id est per: & dyo, i. duo, quando unum per duo dicitur.

Quando pati quod agit fero, contráve *Hypallage* habetur.

Hypallage, est figura, cum verbum per diversum intelligitur, quum quod patitur, ágere dicitur, aut contrà; ut Trade rati ventos, pro trade ratem ventis. Ex hypo, i. sub; & allage, i. mutatio.

Liptote erit quoties plus significans minus aio.

Liptote, figura est qua minus dicimus quàm significamus; ut Haud parum doctus, i. multum; à leipomai, i. deficio. Rectiùs dicitur Litotes, i. tenuitas; à litos tenuis: nam liptote est vox tantùm ex eo corrupta: sed versus non admittet litotes.

Antitheton fiet quoties contraria nectes.

Antitheton, est figura quâ contraria contrarijs opponũtur; ut, *Frigida pugnabant calidis humentia siccis,*
Mollia cum duris sine pondere habentia pondus.

Antitheton, i. contrà positum: ab anti, contra, & theton positum.

Quæstio *Erotema* est inter numerata figuras.

Erotema, est interrogatio: ut,
Quis furor, O Cives? Quæ tanta licentia ferri.
Gentibus invisis Latium præbere cruorem?
Ab Erôtao, i. interrogo.

Dicta prius declarat *Epexegesis* apertè.

Epexegesis, est antè dictorum expositio vel declaratio: ut
Tolle fugâ Turnum, atque instantibus eripe fatis.
Dicitur ab epi, i. suprà, & exegesis, i. expositio.

Emphasis est sensûs major quàm verba recludant.

Emphasis, est figura altiorem præbens intellectum, quàm verba ipsa declarant: ut Juven. Sat. 1.
Semper ego auditor tantum? nunquámne reponam,
Vexatus toties rauci Theseidæ Codri?

In *ego* est Emphasis apud Iuvenalem. Emphasis transfe
tur significatio : ab Emphaino, i. demonstro.

Quod nihil ad sensum facit, esto *Parelcon* ubique:

Parelcon, est dictionis aut syllabæ nihil ad sensum facie
tis adjectio ; ut *Adesdum, paucis te volo. Dum* parelcon e
syllabica adjectio. Dicitur à parelco, i. produco.

Ob pulchram vocem quid factum, *Euphonia* fertu

Euphonia, est mutatio quædam venustioris gratia so
ut redeo pro reeo ; ab eu, i. bene, & phone vox, qu
bona vox.

Versus ad absentem, dicetur *Apostropha* sermo.

Apostrophe, est ad absentem sermonis conversio ; ut
nunc appello, Africane, &c. ab Apostrepho, i. averto.

Dic *Allœothetam* contra artem quid variatum.

Allœotheta, est accidentium contra artem mutatio; ut
Æneid. *Pars in frusta secant, verubúsque trementia figun*
Continet enim sub se Antiptosin, Syntheſin, & plu
alias figuras : Et vertitur aliter posita ; ab alloios; i. al
& varius, & theton, i. positum, thesis, positio.

FINIS.